

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 351-1913)

Originalt emne

Formue- og Lejlighedsskat

Hjælpekassen

Hjælpekassen i Almindelighed

Overslag over Kommunens Indtægter og Udgifter

Skatter og Afgifter

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 29. januar 1914](#)
- 2) [Byrådsmødet den 5. februar 1914](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 29. januar 1914 - side 9

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 351-1913)

Forslag til Overslag over Aarhus Købstadkommunes Indtægter og Udgifter i Aaret 1914-15.

Formanden skulde paa Budgetudvalgets Vegne forelægge Forslaget. Overslaget balancerede med 6975185 Kr. 52 Øre mod i Fjor 6908238 Kr. 51 Øre. Forskellen var altsaa 66947 Kr. 01 Øre. At Beløbet for i Aar var saa nær ved Beløbet for i Fjor kom af, at de Udgifter, der afholdtes af Laan beløb sig til 502000 Kr. mindre end i Fjor. Op imod denne Mindreudgift balancerede ventelig den samlede Merudgift, til et samlet Beløb af 610966 Kr. 19 Øre. Med Hensyn til Udgiftsstigningen paa de enkelte Konti skulde Taleren henvise til Budgetkastets Side 142-43. Det vilde heraf ses, at den største Stigning var

sket paa Medicinalvæsenets Konto. Uagtet der allerede sidste Aar i Forhold til det foregaaende Aar var en Stigning af ca. 46000 Kr., var der nu atter en Stigning paa ca. 41000 Kr. Disse Stigninger beroede paa hele Omordningen af Byens Hospitalsvæsen, dets Deling i flere Afdelinger og Driften af det ny Marselisborg Hospital. Den næststørste Stigning fandtes paa Skolevæsenets Budget, nemlig 26800 Kr. Kontoen for de offentlige Lystanlæg udviste en Forhøjelse af Udgiften paa 22762 Kr. Dette Punkt skulde Taleren senere komme tilbage til. Udgiften til Fattigvæsenet var steget med 21500 Kr. Saa var der den helt ny Konto: "Understøttelse til Børn af Enker", der var opført med 18050 Kr. Endelig var Kontoen for Gader og Veje steget med 16531 Kr., Kontoen for Alderdomsunderstøttelse med 14822, Kontoen for Byens Bestyrelse med 9706 Kr. og Brandvæsenets Konto med 6764 Kr. Resultatet af disse Udgiftsforhøjelser var, at Skatternes samlede Beløb var 2413566 Kr. mod 2216864 Kr. i Fjor, altsaa en Stigning paa 196700 Kr. Ejendomsskatterne var omtrent de samme som sidste Aar, 242700 Kr. mod 235700 Kr. Skat paa Aktieselskaber var gaaet ned fra 120000 Kr. til 90000 Kr., og Erhvervsskatten fra 25000 Kr. til 24000 Kr. Stigningen var da væsentlig paa Formue- og Lejlighedsskat, der skulde paalignes med 1999366 Kr. 49 Øre mod 1798664 Kr. 75 Øre i Fjor, altsaa 200701 Kr. 74 Øre mere. Sidste Aar havde Skatteevnen vist sig i Stand til at svare til den da stedfundne Stigning, forhaabentlig vilde den ogsaa gøre det denne Gang. Der var et Punkt paa Budgettet, der vakte megen Betænkelighed; det var at Beholdningen af Laan, der ved det ny Regnskabsaars Begyndelse kun var 1325000 Kr., ved Regnskabsaarets Slutning altsaa den 1. April 1915 kun vilde være 969000 Kr. Det sidste Laan var stiftet i 1909. Det lød paa 9 Millioner, men var i Virkeligheden ikke saa stort, som det lød paa, idet de 2 Millioner skulde bruges til at dække midlertidige Laan med, og Havnen skulde have 2½ Million. Der blev altsaa kun godt 4 Millioner tilbage. - Efter denne mere almindelige Omtale af Budgetforslaget, ønskede Taleren at omtale et Par enkelte Konti. Under Konti X a i var opført 2650 Kr. til Lønning for Bestyreren af Begravelseskontoret. Kirkegaardsbestyrelsen var stadig af den Anskuelse, at det vilde være nødvendigt at udsondre Begravelseskontoret fra Bogholderikontoret, saaledes al Begravelsesvæsenet fik sin egen Administration. Bogholderen havde iøvrigt ogsaa sidste Aar indtrængende anmodet om at blive fritaget for Begravelsesvæsenets Administration. Kirkegaardsbestyrelsen havde derfor ment det rigtigst paa sit Budget at opføre Lønning til en selvstændig Bestyrer af Begravelsesvæsenet, men det skulde, som det fremgik af Bemærkningerne, ikke opfattes, som om denne Ordning var vedtaget, fordi Budgettet

vedtoges. Der vilde senere, antagelig snart, fra Kirkegaardsbestyrelsen komme nærmere Indstilling om Instruks for Begravelseskantoret og den hele Ordning af Begravelsesvæsenet, og Byraadet vilde da staa fuldstændig frit over for denne Indstilling, saa der var ingen Grund til i Dag at gaa nærmere ind paa dette Punkt.

Begravelsesvæsenet gav i Aar et mindre Overskud end sidste Aar. Dette kom i det væsentlige af nogle ekstraordinære Udgifter. - Som det vilde ses af Anmærkningerne, havde Budgetudvalget ikke ment at kunne tage endeligt Standpunkt til den Del af Konto XIV, som angik Haven ved Vesterbro. Hvis denne Haves Drift som offentlig Have og til dels som kommunalt Gartneri skulde fortsættes, var det meget muligt, at de Beløb, der var opførte paa Budgettet fra Forskønnelsesudvalget, var nødvendige eller i hvert Fald rimelige, men Budgetudvalget mente, at det var store Beløb at anvende, og det havde ikke turdet tiltræde Forslaget paa dette Punkt. Taleren vilde dog minde om, at der ogsaa sidste Aar var Vanskeligheder med dette Budget. Den Gang valgte man den Udvej at lade Posterne staa som foreslaaet, men vedtog, at de skulde bero paa Byraadets nærmere Bestemmelse. Dette var ikke nogen heldig Udvej, saa Taleren vilde henstille, at man kom til et bestemt Resultat, men derom vilde man antagelig høre nærmere Udtalelse fra Udvalget. Sluttelig bemærkede Taleren, at Konto XX 8 vist burde forhøjes med 2-3000 Kr., fordi forskellige allerede vedtagne Udgifter var henvist til denne Konto.

Mikael Johansen gennemgik Budgettets Hovedposter. Byens Styrelse kostede 6000 Kr. mere end i Fjor og Fattigvæsenet 20000 Kr. mere. Dette kunde vel ikke være anderledes, men bemærkelsesværdigt var det dog, at der medgik 105000 Kr. til Folk, der ikke var hjemmehørende i Aarhus. Ganske vist blev en Del af dette Beløb refunderet, men dets Størrelse tydede paa, at vor By var for langt ude med falsk Humanitet. Tilskudet til Hjælpekassen var i Aar som i Fjor opført med 75000 Kr., hvoraf de 2500 Kr. gik til Feriebørns Beklædning. Ogsaa paa dette Punkt var man langt over tilsvarende Byer. I Fjor var Udgiften pr. Indbygger 1 Kr. 27 Øre, medens den i København var 25 Øre, paa Frederiksberg 54 Øre, i Odense 56 Øre, i Aalborg 1 Kr. 21 Øre, i Randers 48 Øre. Aarhus var altsaa meget foran de andre Byer, naar man undtog Aalborg, hvor Udgiften var tilnærmelsesvis lige saa stor. Naturligvis var det godt at være human, men paa dette Omraade maatte der dog vist kunne spares noget, navnlig efter at Enkeloven var traadt i Kraft, saa Taleren vilde forbeholde sig til 2. Behandling at stille Forslag om nogen Nedsættelse af Beløbet. Tilskuddet til Arbejdsløshedskasserne var steget med 2000 Kr. Disse Kasser var udmærkede, fordi de var byggede paa Princippet Hjælp til Selvhjælp,

men man hørte saa lidt til deres Virksomhed. I andre Byer blev Kassernes Regnskaber fremlagt, men her ikke, saa man vidste intet om, hvorvidt de af Kasserne understøttede opholdt sig her i Byen, eller om de havde faaet Hjælp fra andre Kasser. Bidraget til Alderdomsunderstøttelsen var steget med 14000 Kr. Man fik stadig ny humane Love, saa man skulde synes, det maatte mærkes paa de andre Budgetter, men dette var desværre ikke Tilfælde. Udgiften til Skolevæsen var som sædvanlig steget stærkt. Kontoen for Rets- og Politivæsen var steget med godt 1000 Kr. Forhaabentlig kunde alle tiltræde Forslaget om Ansættelse af en kvindelig Betjent. Forslaget var stærkt anbefalet af Værgeraadene. Det gjaldt nu om at finde den rette Kvinde til Posten, men det maatte jo blive Politiets egen Sag. Den største Stigning fandtes paa Kontoen for Midicinalvæsen, nemlig paa ialt 78000 Kr. Af dette Beløb foreslog Budgetudvalgets Flertal de 20000 Kr. affholdt paa Laanekontoen, hvilket Mindretallet havde modsat sig, hvorfor kunde Taleren ikke indse. Brolægningskontoen var som sædvanlig blevet stærkt beskaaret, men var dog i Aar forhøjet med 22000 Kr. Paa dette Punkt var det interessant at lægge Mærke til, at medens Socialdemokraterne i Fjor modsatte sig saa at sige al Brolægning, saa havde de i Aar villet bevilge næsten mere, end Brolægningsudvalget ønskede. Udgiften til Belysning af Byens Gader var kun steget med et Par Tusinde Kroner, hvilket svarede til Byens Vækst. Overskuddet paa Begravelsesvæsenets Konto var kun 569 Kr., hvilket var ret uforstaaeligt, da det var meget dyrt at faa de døde begravet. I denne Forbindelse skulde det bemærkes, at Kirkegaardene ikke blev saa smukt holdte som tidligere, uagtet der vist kunde spares betydeligt paa Udgiften til dem. Forhøjelsen paa Brandvæsenets Konto skyldtes i det væsentlige Brandautomobiler, som man jo desværre ikke havde haft Held med. Den offentlige Renlighed kostede det samme som i Fjor. Paa Indkvarteringskontoen var der en Besparelse paa ca. 11000 Kr., hvilket naturligvis skyldtes Fodfolksgarnisonens Flytning. I denne Forbindelse vil Taleren gerne rette en Tak til Byens 3 Rigsdagsmænd for den udmærkede Maade, hvorpaa de havde paataalt Byens Interesser i Rigsdagen med Hensyn til Erstatning for, at Infanterikasernen ikke mere blev benyttet. Den fastsatte Erstatning, 190000 Kr., var langt fra for stor, men det mærkelige var, at Forsvarsminister Munch vilde modsætte sig denne Erstatning, som Rigsdagen sikkert nok vilde gaa med til. Udgiften til de offentlige Anlæg og den botaniske Have var helt oppe paa 35000 Kr. plus 1445 Kr. til Kontoret. Det var et Spørgsmaal, om Byen havde Raad til at ofre saa meget paa denne Have, i Særdeleshed da den ikke blev meget besøgt. Hvis Haven havde ligget inde i Byen, kunde det være forstaaeligt, at der blev ofret noget paa den, men ikke efter den afsides

Beliggenhed den havde. I Fjor var der til Haven alene medgaaet 19400 Kr., og der var blevet sagt, at dette Beløb var en Gang for alle, men nu kom man og vilde have ialt 35000 Kr. til Anlægene, hvortil der i Fjor var blevet opført 13000 Kr. I Budgettet for i Fjor stod der opført 1600 Kr. til Gartner Hald foruden fri Rolig. Taleren vilde gerne have at vide, hvem der havde afskediget Hald og sat ham paa almindelig Ugeløn. Dette maatte vedkommeude have gjort af egen Magtfuldkommenhed, da Byraadets Samtykke dertil ganske manglede. Budgetudvalgets Flertal havde naturligvis strøget Krematoriet af Budgettet. Til Observatoriet var opført 5000 Kr., hvilket vistnok var lovlig meget. - Under Indtægtssiden skulde det først nævnes, at Godset Marselisborg gav et Overskud paa 75000 Kr., hvilket maatte kaldes klækkeligt. Man maatte i høj Grad være Forfædrene taknemmelig for Erhvervelsen at dette Aktiv, der gav saa stort et Overskud foruden alle Herlighederne. Vandværket figurerede med et Overskud paa 38800 Kr. mod 45000 Kr. i Fjor. Nedgangen skyldtes, at Indtægten for W. C. var overført paa Pumpestationen, og at Statsbanerne nu næsten ikke mere tog Vand fra Aarhus Vandværk. Hvad Elektricitetsværkets Budget angik, vilde Taleren forbeholde sig til 2. Behandling at stille Forslag om, at nogle af Beløbene til Nyanskaffelser, f. Eks. til Kabler og Stikledninger blev taget paa Laan. Iøvrigt fremtraadte Elektricitetsværket med et smukt Overskud ligesom Gasværket, med Hensyn til hvilket Taleren ogsaa agtede at stille Forslag om, at nogle Nyanskaffelser blev taget paa Laan. Det glimrende Resultat for Belysningsvæsenet i det hele taget kunde Belysningsudvalget tilegne sig en stor Del af Æren for. Der var i høj Grad Anledning til at komplimentere dette Udvalg, som fortjente Borgernes Tak. Det var rigtigt, at der gennem Belysningsvæsenet blev betalt indirekte Skat, men dertil var intet at sige, idet enhver betalte efter sit Forbrug. Hvis Byen ikke ejede de 3 Værker, Gas-, Elektricitets- og Vandværket, vilde Skatteprocenten være 1 ½ højere. Desværre gav Kødkontrollen atter i Aar Underskud, trods det at Slagtehuset maatte kunne bære sig. Afgiften var sikkert for lav. For Pumpestationen var opført et Underskud paa 9600 Kr. At det ikke var større det 1. Aar, var en Borgen for, at W. C. Anlægget vilde komme til at betale sig udmærket godt. Af Skatterne var Huskatten anslaaet til at give 110000 Kr., Grundskatten 40700 Kr. og Ejendomsskylden 92000 Kr., altsaa ialt paa Ejendomme 242700 Kr. Skat af Aktieselselskaber var opført med 90000 Kr. mod 120000 Kr. i Fjor, altsaa med 30000 Kr. mindre. At denne Post var saa stor i Fjor skyldtes, at der mellem Budgettets 1. og 2. Behandling var kommet Meddelelse fra Skattekontoret om, at de store Selskaber havde haft et særdeles godt Aar; forhaabentlig vilde det samme blive Tilfældet i Aar.

Erhvervsskatten var kun opført med 24000 Kr., 1000 Kr. mindre end i Fjor. Dette Resultat maatte nærmest betegnes som en Skandale. Hvis den kommunale Skattekommissions Forslag havde været Lov, vilde Indtægten paa denne Post have været 150000 Kr. Forhaabentlig vilde Byens Rigsdagsmænd gøre alt for at fremme Kommissionens Forslag, saaledes at Byernes Retfærdighedskrav paa Skattevæsenets Omraade snart kunde blive imødekommet. Af hvilken Grund Forslaget ikke var blevet forelagt i denne Samling, vidste Taleren ikke, men Købstadforeningen havde i hvert Fald gjort alt muligt, for at faa Forslaget frem. Alle var vist enige om, at den største Ulykke for Købstæderne var den høje Skatteprocent. Blev det ved som hidtil, flyttede ingen mere til Købstæderne. Tidligere havde en Mængde Pensionister og Kapitalister flyttet til Aarhus, men de gjorde det ikke mere paa Grund af den høje Skatteprocent, tvært imod fandt der en betydelig Udflytning Sted. Derfor maatte der gøres alt muligt, hvad der paa god og fornuftig Maade kunde gøres, for at faa Skatteprocenten ned. I Skattekommissionen var Taleren sammen med de øvrige Medlemmer gaaet med til at tilraade en Forhøjelse af Grundejendomsskatterne og Indførelse af en kommunal Formueskat, altsammen for at forhindre en for høj Skatteprocent, idet det i Virkeligheden var den, der bevirkede, at Folk flyttede fra Købstæderne. Disse kom jo ikke alene til at savne Skat af Udflytterne, men disse beboede heller ikke Købstædernes Lejligheder eller købte deres Varer. Forhaabentlig vilde Rigsdagen arbejde hurtigt paa Gennemførelsen af den ny kommunale Skattelov. Naar Skattelovskommissionens Medlemmer, Højremænd, Venstremænd og Socialdemokrater, havde kunnet enes om Forslaget, maatte Rigsdagens Medlemmer ogsaa kunne det. Som før bemærket var en høj Skatteprocent en Ulykke for en Købstad. Derfor maatte der spares paa alle Omraader, og ny Indtægtskilder maatte findes, hvis det lod sig gøre. - Taleren ønskede at spørge Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse, om det forholdt sig rigtigt, at der ikke havde kunnet skaffes Plads til en stor Frøforretning, som af den Grund var flyttet til Brabrand. Spørgsmaalet fremkom, fordi Taleren mente, at der blev gjort for lidt for at trække store Bedrifter til Byen. Dernæst mindede Taleren om, at man for et Par Aar siden havde truffet forskellige Foranstaltninger for at hindre, at Børn tilsmudsede Husfacaderne. Disse Foranstaltninger havde hjulpet godt, men desværre var Husfacaderne navnlig i de snævre Gader som for Eksempel Borgporten nu meget udsatte for at blive oversprøjtede med Gadesnavs, naar de store Lastautomobiler kørte igennem dem. Det forekom derfor Taleren, at der var al Anledning til at paabyde, at disse svære Automobiler skulde køre langsomt gennem de snævre Gader. Endvidere vilde Taleren anmode

Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse om at tænke paa Louisegades Gennemførelse, hvad de interesserede Folk havde Krav paa. Forhaabentlig vilde Udvalget snart tage fat paa denne Sag, som der var saa stor Stemning for. Dernæst beklagede Taleren, at en Lønforhøjelse for Kommunens Funktionærer maatte vente; særlig Politiets og Brandvæsenets Folk kunde trænge til en Forbedring af deres Kaar. Sluttelig anmodede Taleren Byraadets 2 Repræsentanter i Sporvejsselskabets Bestyrelse om at foranledige, at Sporvejen snart blev udvidet, hvilket var Forudsætningen, da Koncessionen blev givet. Det forekom Taleren, at man nu maatte kunne forlange Linien udvidet Der sagdes vel, at man vilde vente med Udvidelsen, til Banegaarden var blevet flyttet, men saa kunde det vist vare mange Aar.

Simonsen skulde ikke komme ind paa lange Betragtninger over Kommunens finansielle Tilstand, da han ansaa det for overflødigt, fordi Formanden havde gjort det, og fordi den Side af Sagen havde udførligt behandlet i de af Byens Blade, der havde nogen Indflydelse. Dog skulde han fremkomme med nogle almindelige Betragtninger, da Situation indbød til at kaste Blikket tilbage. Det foreliggende Budget svarede ganske til de tidligere Aars Budgetter, idet der var samme Stigning, endda noget mere. En Sammenligning mellem dette Budget og de tidligere havde derfor sin Interesse ved, at adskillige godtroende Borgere i Foraaret havde troet, at hvis blot Socialdemokraterne blev frataget Styret, vilde Udgifterne og dermed Skatteprocenten gaa ned. Det var derfor ikke underligt, at Budgettet havde vakt en Del Bestyrtelse i den antisocialistiske Presse. Forøvrigt var de paagældende Folk vel næppe selv blevet forbavsede over Budgettet, men de havde været nødt til at lade forbavsede. Man havde saaledes set et stærkt konservativt Blad skrive, at dette Budget maatte være Socialdemokraternes og Formandens Budget, det kunde ikke være de konservatives, og det skønt Stillingen var, at det var Højres Budget helt ud paa et enkelt Punkt nær. Højre havde vel kun 2 Medlemmer i Budgetudvalget ligesom Socialdemokraterne, men at Højre kunde regne Formanden med til sig, bekræftedes deraf, at Hr. Mikael Johansen havde talt umiddelbart efter Formanden. Rent sædvanemæssig havde Hr. Mikael Johansen følt sig berettiget dertil, men derved havde han ogsaa anerkendt, at Højre havde Flertallet i Budgetudvalget. Yderlig var dette fremgaaet af, at Hr. Mikael Johansen havde sagt, at Budgetudvalgets Flertal havde strøget Krematoriet. Endvidere havde et københavnsk Højreblad fremhævet, at nu saas det tydeligt, at der var kommet et andet Styre, idet der ikke var samme Stigning paa Fattigbudgettet. Stigningen var ganske vist 2000 Kr. mindre end i Fjor, og det var altsaa denne Besparelse, der

repræsenterede det antisocialistiske Styre. Naar der ikke skulde udskrives større Beløb i Formue- og Lejlighedsskat, var det, fordi Budgetudvalgets Flertal havde bestræbt sig for paa kunstig Maade at holde Skatteprocenten nede, dels ved at lade forskellige Udgifter til Reparationer afholde paa Laan og dels ved at drive indirekte Beskatning, og endda bebudede Hr. Mikael Johansen at ville stille Ændringsforslag videre i den Retning. Tidligere budgetterede man Gasværkets Overskud til 30-40000 Kr., men i Aar til 101000 Kr. Dette Overskud burde bringes ned, fordi det var uforsvarligt at opretholde det, og Socialdemokraterne i Budgetudvalget havde da ogsaa stillet Forslag om at sætte Prisen paa Kogegas $\frac{1}{2}$ Øre ned pr. m3. Derved vilde Overskudet gaa ned med 35000 Kr. og altsaa være stort nok endda, men Flertallet havde modsat sig denne Nedsættelse. Til 2. Behandling vilde Forslaget imidlertid komme igen. Det var de daarligst stillede, den høje Gaspris gik ud over, hvilket saas deraf, at der kun var budgetteret et Salg af $\frac{1}{2}$ Million m3 Lysgas, men $6\frac{1}{2}$ Million m3 Kogegas. $\frac{1}{2}$ Øres Nedsættelse pr. m3 vilde betyde en Besparelse paa 5- 6 Kr. om Aaret for de daarligst stillede, og det var meget for dem. Selv om man satte Gasprisen ned med 1 Øre, vilde der endda blive det sædvanlige Overskud. Elektricitetsværkets Overskud var budgetteret til 102000 Kr., trods det at Prisen skulde nedsættes med $\frac{1}{2}$ Øre fra 1. April. Dette var ogsaa indirekte Beskatning, men naar Taleren desuagtet ikke foreløbig fandt Anledning til at foreslaa Elektricitetsprisen nedsat, var det, fordi det var de mest velstaaende, der kom til at bære denne Skat. Men i det hele taget var der ingen Mening i at anvende de kommunale Værker til en saa grov indirekte Beskatning. Der var opført 10000 Kr. til Teatret og offentlig Musik. Tidligere havde Bidraget kun været 4000 Kr. Naar man havde ønsket, at Teatret skulde have denne Støtte, havde Taleren ikke villet modsætte sig det, uagtet Eftergivelsen af Kommunens Andel i Forlystelsesskatten i Virkeligheden var et Tilskud til Teatret paa 5000 Kr. Med Hensyn til Pensionsfonden, der nu ejede en Formue paa 16000 Kr., maatte der vist skaffes mere Klarhed, for som det gik, vilde Formuen vist snart svinde for meget ind. At Formuen ikke var større end 160000 Kr. skyldtes, at der ikke blev svaret Renter af de indbetalte Summer, ellers vilde den have været 221000 Kr. Her burde der skaffes en saadan Ordning, at Kapitalen blev forrentet Budgetudvalget havde taget Hensyn til de Røster, der havde lydt for en 14 Dages Tid siden angaaende Anlæg af en Skøjteløberbane i "Friheden" ved at foreslaa bevilget et Beløb til Udgravning af Mosen. I flere Aar havde Byraadet været enig om ikke at revidere Lønregulativet, hvilket dog ikke havde hindret forskellige Overflytninger og Oprykninger, hvor der var Anledning dertil. Nu i Aar var det blevet sagt, at der intet maatte forandres, og i

Henhold hertil var alle Lønandragender blevet afvist. Endvidere var det blevet sagt, at der kun var indkommet 24 Lønandragender, og at der derfor næppe var saa overordentlig Trang til Stede til en Revision, men det virkelige Forhold var, at flere af Andragenderne omfattede hele Klasser af Funktionærer. Lønudvalget var imidlertid en konservativ Harmonika, der syltede de Andragender, man intet vilde gøre ved, medens man ikke var bange for at rykke Folk op, naar man ønskede det. Hvis det ikke var saaledes, kunde man ikke flytte Assistenten paa Begravelseskantoret op fra 8. til 6. Lønklasse. Taleren gad nok vide, hvorfor Flertallet ikke havde ventet med denne Forandring, til der kom Forslag fra Kirkegaardsbestyrelsen, og hvorfor man havde stillet sig anderledes overfor Forslag fra Sygehusudvalget. Det forundrede Taleren, at Lønudvalgets Formand havde kunnet gaa med til dette. Hr. Mikael Johansen havde bebudet, at Højre vilde stille Forslag om Nedsættelse af Tilskudet til Hjælpekassen. Her var det eneste Punkt, hvor Formanden havde støttet Socialdemokraterne i Udvalget. Formanden skulde have den Ros, der tilkom ham, men det maatte dog ogsaa erindres, at der fra hele Hjælpekassens Bestyrelse forelaa Meddelelse om, at Tilskudet ikke kunde sættes ned, hvis Kassen skulde kunne opfylde sit Formaal. Enkeloven vilde kun spare Hjælpekassen for 5-6000 Kr., da de fattigste Enker slet ikke kunde staa sig ved at komme ind under denne Lov, men til Gengæld vilde Fabriksloven, hvorefter fødende Arbejderkvinder kunde faa Hjælp i 4 Uger, naar de efter Lægens Udsagn ikke kunde arbejde, bebyrde Hjælpekassen med ny Udgifter. I Virkeligheden var der saaledes mere Grund til at forhøje end til at nedsætte Tilskudet til Hjælpekassen. Med Hensyn til Politiet havde Flertallet stillet sig saa velvillig, at det end ikke havde været nødvendigt at konferere med Politimesteren, som havde faaet sine Ønsker opfyldt baade med Hensyn til Ansættelsen af en kvindelig Betjent, en Sundhedsbetjent og Anskaffelse af flere Cykler. Det tidligere Flertal havde ikke nægtet Politimesteren at faa en kvindelig Betjent, men henstillet til ham at foreslaa en saadan ansat, naar der var en Betjentplads ledig. Politimesteren havde imidlertid kun villet have den kvindelige Betjent som en Forøgelse af Korpset, uagtet det skulde synes, at dette var stort nok i Forvejen. Da Værgeraadene ønskede en kvindelig Betjent, og en saadan kunde vel have en vis Betydning, skulde Taleren ikke modsætte sig Ansættelsen. Fra Betjentene var der kommet et Andragende om mere Fritid og fra Brandsvendene et om forandret Anciennitet. Begge Andragender var imidlertid havnet i Lønudvalgets Syltekrukke, skønt de nok kunde have været taget op. Budgetudvalgets Flertal havde søgt at bringe Udgiften ned ved at læsse saa meget som muligt over paa Laan, ja det vilde enddog tage 16000-20000 Kr. af de

35000 Kr., der vilde medgaa til Forandringer paa Kommunehospitalet, paa Laan. Dette var ganske uforsvarligt, da det drejede sig om rene Reparationer. Skulde Ledningerne til Belysningsvæsenet tages af Laan, saaledes som Hr. Mikael Johansen havde bebudet at ville stille Forslag om, vilde det ligeledes være ganske uforsvarligt. Der var fra en vis Side agiteret med, at Brolægningen var forsømt. Dette var ganske urigtigt. I Fjor blev der til Brolægning af ny Gader bevilget 66435 Kr., i Aar lød Budgettet paa 66550 Kr., altsaa kun 115 Kr. mere. Hvis alle ny Arbejder blev medtaget, var Summerne henholdsvis 82000 Kr. og 99750 Kr., men saa maatte det erindres, at der var sparet 7000 Kr. i Fjor. Det var derfor meningsløst at tale om en forsømt Brolægning, naar der havde været bevilget 7000 Kr. mere, end man havde brugt. Det var Udbedringen af Broen i Frederikshallé, som i Aar bragte Brolægningsvæsenets Budget de 21000 Kr. op. At denne Bro ikke tidligere var blevet udbedret, var ikke Socialdemokraternes Skyld, da der var blevet bevilget Penge dertil for Aar tilbage. Der var opført 3000 Kr. i Løn til Brandinspektøren, uagtet 2600 Kr. var nok. Byraadet havde ganske vist vedtaget at opslaa Embedet paany med Lønning 3000 Kr. stigende til 4000 Kr., men Brandkommissionen havde atter indstillet 4 af dem, der var Ansøgere, da Pladsen var opslaaet med Lønning 2600 Kr. stigende til 3800 Kr. Taleren havde faaet den Følelse, at man fra en vis Side ikke behandlede Forskønnelsesudvalget, den botaniske Have og Stadsgartneren sagligt, og i Budgetudvalget havde han faaet det Indtryk, at der næsten var Tale om Strejke overfor Forskønnelsesudvalgets Budget. Blandt Bevillingerne til veldædigt Øjemed traf man paa 2 nye, der markerede et Systemskifte. Den ene var 500 til "Frelsens Hær" og den anden 200 Kr. til "Arbejdet adler". Disse Bevillinger havde Flertallet sat ind; Taleren vilde imidlertid stille Forslag om atter at tage dem ud. Naar Slagtehusets Underskud var noget større end i indeværende Aar, skyldtes det for en væsentlig Del, at Bogholderiet havde anvendt en noget anden Beregningsmaade end tidligere ved Beregning af Grundens Værdi. Kloakpumpestationen var opført med et Overskud paa 1650 Kr. Dette var ikke meget, men man havde jo ingen Erfaring paa dette Omraade Dog var det vistnok tvivlsomt, om Pumpestationen vilde blive en god Forretning. Der burde sikkert indrettes et Kontor for hele W. C. Anlægget, saaledes at alle Udgifterne til det kunde samles; ellers kunde man ikke se, hvorledes Foretagendet bar sig. Der var endvidere foreslaaet til en Tilsynsmand ved Pumpestationen 1250 Kr. plus fri Bolig og til en Medhjælper 1500 Kr., men desuagtet var der yderligere foreslaaet 600 Kr. for endnu et Tilsyn. Dette sidste Tilsyn maatte vel nok kunne undværes, idet Tilsynsmanden vel nok skulde være en Maskinmester, som sikkert kunde føre Tilsyn, uden at Ingeniør Galthen

behøvede at føre Overtilsyn. Hr. Mikael Johansen havde udtalt, at 2500 Kr.

af Bidraget til Hjælpekassen var til Beklædning af Feriebørn. Dette var ikke rigtigt, da det udtrykkeligt var blevet fremhævet, at Pengene ogsaa kunde anvendes til Beklædning af fattige Børn til andre Tider end i Ferien. Budgettet indeholdt ikke mange Stridsspørgsmaal, men nu kunde Vælgerne se, om de Løfter var blevet holdt, der var blevet givet forud for Valget. Skulde man imidlertid fra konservativ Side gaa ind paa en stor indirekte Beskatning af Smaafolk, saa skulde der komme en altid vaagen Kritik.

Møller fandt det trist, at der hvert Aar skulde udskrives henimod et Par Hundrede Tusinde Kroner mere i Skat. Denne Stigning svarede til ca. 1 % i Skatteforhøjelse, hvis Indtægterne ikke var steget. At dette skulde være Tilfældet i Aar, troede Taleren ikke, snarere det modsatte. Hidtil havde man kunnet trøste sig med, at Byens Folkemængde og dermed Skatteydernes Antal var stigende, men dette var ikke Tilfældet i Aar, idet Tilvæksten var meget ringe. En Forøgelse af Skatteydernes Antal kunde altsaa ikke ventes, og det værste var, at Borgernes Indtægter sikkert var gaaet tilbage i Stedet for fremad. Der var mange ledige Lejligheder i Byen, hvilket heller ikke gav forøget Indtægt, og dette vilde medføre, at Byggeriet delvis maatte standse. Dette var maaske heldigt nok, for selv om Byggeriet delvis standsede i 2-3 Aar, vilde der næppe blive Bolignød. Alligevel gav dette Forhold heller ikke forøget Indtægt, og det berørte desuden andre industrielle Virksomheder ret stærkt. Det vilde derfor nok være klogt allerede nu at forberede sig paa, at Skatteindtægten ikke var steget og paa den dermed følgende Forhøjelse af Skatteprocenten. Hvormeget denne vilde stige, skulde Taleren ikke udtale sig om. Efter det Beløb, der skulde udskrives mere, vilde Stigningen blive 1 %, men forhaabentlig blev det ikke saa meget. Spørgsmaalet om, hvad der kunde gøres for at faa Indtægterne op og Udgifterne ned, laa da for. Dette Spørgsmaal var imidlertid lettere at stille end at besvare, og i hvert Fald maatte man have Lovgivningsmagten med for at naa et godt Resultat. Det var saaledes f. Eks. et latterligt lille Beløb, 24000 Kr., Kommunen fik ind i Erhvervsskat. Det viste, hvor absolut nødvendigt det var snart at faa en ny kommunal Skattelov. Fik man ikke snart en bedre mellemkommunal Beskatning, vilde endnu flere flytte ud fra Byen. Grundskatten var heller ikke synderlig høj, saa en successiv Forhøjelse af den kunde nok tænkes. Hvorledes Udgifterne skulde bringes ned, var ikke let at sige. Lovgivningsmagten gav stadig nye humane Love, hvad der i og for sig intet var at sige imod, naar blot den samtidig vilde an vise, hvor Pengene til at dække de nye Udgifter skulde komme fra; dette gjorde Lovgivningsmagten imidlertid ikke, men læssede bare Byrden paa Kommunernes Skuldre. Det var kedeligt at se, hvorledes

Udgiften til de humane Institutioner steg. Dette skulde Taleren dog ikke komme nærmere ind paa, da Hr. Mikael Johansen alt havde omtalt det udførligt. Derimod vilde han gerne omtale Haven ved Vesterbro, den botaniske Have. Denne havde Taleren intet imod, naar den blot ikke kostede saa mange Penge, men det syntes, som om den vilde kræve en Snes Tusinde Kroner aarlig, og det havde Kommunens Kasse ikke Raad til. Taleren vilde derfor gerne vide, om man ikke kunde nøjes med noget mindre hvert Aar, og han vilde mene, at det vilde være meget billigere at anvende Haven som Anlæg end som Have. Naar man saa hen til, at man havde faaet en ny Lov om Understøttelser til Børn af Enker, skulde man synes, at der medgik et meget stort Beløb til Hjælpekassen. Enkeloven maatte dog spare denne for nogle Udgifter, idet der gik 25 Enker fra Hjælpekassen over under den ny Lov, og der ikke kom synderlig ny til i Aarets Løb. Dette maatte dog spare Hjælpekassen noget, men desuagtet forlangte Hjælpekassen det samme Beløb som hidtil. Hvis man havde gode Raad, var det noget andet, men det havde man ikke, og derfor kunde der nok spares noget paa Tilskudet til Hjælpekassen. Det var kedeligt at se, at der blev flere og flere, der ikke kunde forsørge sig selv. Hr. Simonsen havde sagt, at Lønudvalget syltede de Andragender, det fik med at gøre. Naturligvis kunde det ske, at en Sag maatte vente, naar der var gyldig Grund dertil. Det var meget rigtigt, at der var indkommet 24 Lønandragender, men Hr. Simonsen vidste meget vel, at Andragenderne fra Brandsvendene og Politibetjentene ikke var naaet til Lønudvalget At Lønudvalget skulde være en konservativ Harmonika, passede absolut ikke, idet det handlede efter et bestemt Princip. Det var blevet vedtaget ikke at revidere Lønregulativet i Aar, og derefter havde Udvalget rettet sig, men dermed var naturligvis ikke sagt, at ingen kunde tilkomme en Forhøjelse. Spørgsmaaiet om Begravelseskontoret havde ikke foreligget for Lønudvalget, og forøvrigt var der jo heller ikke endnu ansat en Bestyrer af dette Kontor. Det skulde erkendes, at en Del Funktionærer trængte til Lønforhøjelse, navnlig i Politietaten, men det maatte dog ogsaa huskes, at Betjentene havde nogen Fordel derved, at de havde fri Uniform. Dersom Betjentenes Krav om mere Fritid skulde gennemføres, krævede Politimesteren, hvis Taleren ikke huskede fejl, 4 Betjente til. Det glædede Taleren, at man nu vilde faa ansat en kvindelig Betjent, idet han troede, at en saadan vilde gøre god Nytte. Under sin Omtale af Gas- og Elektricitetsværket havde Hr. Simonsen været stærkt oppe og ligesom ofte tidligere udtalt, at der gennem Gasprisen blev drevet en stærk indirekte Beskatning. Dette kunde Taleren ikke indrømme, men hvis det var en indirekte Beskatning, saa havde Hr. Simonsen selv været med til at indføre den. Da Belysningsudvalget nemlig i Marts 1912 i Anledning af

Kulstrejken stillede Forslag om en Forhøjelse af Gasprisen, udtalte Hr. Simonsen, at Forslaget om Gasprisens Forhøjelse vidnede om sund Forretningssans og Alvor i Belysningsvæsenets Administration, og han tilføjede yderlig, at en Forhøjelse var ganske nødvendig. Nu lød Tonen noget anderledes, saa Taleren kunde have Lyst til at spørge, om Hr. Simonsen havde skiftet Taktik eller forandret Standpunkt. Efter Talerens Mening blev der imidlertid ikke drevet indirekte Beskatning gennem Gasprisen. Da Meterloven traadte i Kraft i 1912, blev det vedtaget at forandre Gasprisen, der da var 3 Kr. og 4 Kr. pr. 1000 Kubikfod for henholdsvis Kogegas og Lysgas, til 10½ Øre og

14 Øre pr. m3 plus 1 Øre mere pr. m3 for Gas solgt gennem Automatmaaler. Da Prisen blev sat, kostede Gaskullene 13 Kr. 08 Øre pr. Ton frit i Hus. Saa udbrød Strejken i England i Februar 1912, og den medførte, at Gasværket maatte købe Kul til meget høje Priser, hvorfor Byraadet i Marts 1912 forhøjede Gasprisen til henholdsvis 14 Øre og 18 Øre pr. m3. Denne Pris var dog kun gældende til 1. Juli 1912, da den blev nedsat til den nugældende Pris 11 Øre og 14 Øre. Ved denne Prisnedsættelse kostede Kullene 18 Kr. 27 Øre pr. Ton frit i Hus, medens

de - som før sagt - kun kostede 13 Kr. 08 Øre, da Prisen 10½ Øre og 14 Øre blev sat. Forhøjelsen var altsaa 5 Kr. pr. Ton. I 1909-10 var Kulprisen 13 Kr. 90 Øre, i 1910-11 14 Kr. 25 Øre, i 1911-12

13 Kr. 08 Øre, 1912-13 steg den til 18 Kr. 27 Øre, i 1913-14 var den 17 Kr. 65 Øre og for 1914-15 var den opført til 17 Kr. 50 Øre. Under denne Pris kunde man ikke vente, at komme; et Bevis derpaa havde man i, at København fornylig havde købt 230000 Tons til 17 Kr. 65 Øre. Enhver vilde indse, at der var en meget stor Forskel paa, om man købte Kul til 17 Kr. 65 Øre eller til 14 Kr. pr. Ton, det betød en Prisforskel i Kulindkøb paa ca. 78000 Kr. Samtidig maatte der regnes med, at Udgiften til Arbejdsløn var steget stærkt i den mellemliggende Tid paa Grund af Lønreformen. Det vilde derfor være uforsvarligt at nedsætte Kogegasprisen til 10½ Øre pr. m3, i hvert Fald indtil Kulprisen gik under 16 Kr. pr. Ton. Desuden maatte det erindres, at kun 6 Byer her i Landet havde en lige saa billig Pris paa Kogegas som Aarhus, medens ca. 50 Byer havde en højere Pris. København havde samme Pris som Aarhus for Kogegas, men tog 16 Øre pr. m3 for Lysgas. Efter den sidste Taksation stod Gasværket opført til en Værdi af 2131134 Kr 88 Øre. Til Renter og Afdrag var der beregnet 10 %, og det var absolut ikke for meget, snarere for lidt, idet den almindelige Rente var mindst 5 %, saaledes at der kun blev afskrevet 5 % det aller mindste

der kunde være Tale om. Ved Omtaksationen blev det nødvendigt at nedsætte Gasværkets Værdi med henimod 1 Million Kr. og Værdien vilde være kommet langt mere ned, hvis man ikke havde kunnet sætte Grundens Pris betydeligt op. Alt i alt vilde det være naturligt og klogt, hvis man regnede med at have 5 % i Overskud til et Reservefond eller til Afskrivning, og disse 5 % var netop de ca. 100000 Kr., Værket nu gav i Overskud. Spørgsmaalet var kun, om Gasværket skulde regnes for en Forretning eller en human

Foranstaltning; Taleren mente det første, og saa var det opførte Overskud ikke for stort, og saa kunde der ikke tales om nogen indirekte Beskatning. Forøvrigt havde Udvalget ogsaa været enig om at indstille Gasværkets Budget. At det skulde være de daarligst stillede, der benyttede Gas, og at de kunde spare 6 Kr., hvis Prisen blev $\frac{1}{2}$ Øre billigere, var Taleren ikke sikker paa. De daarligst stillede brugte næppe mere end for 48 Kr. Gas om Aaret. At nedsætte Gasprisen vilde være uforsvarligt. At Elektricitet særlig var for de velhavende, var heller ikke rigtigt, da Elektricitet netop var billigere end Gas. Hr. Mikael Johansen havde bebudet Forslag om, at nogle Udgifter til nye Kabler og en Hovedledning skulde affholdes af Laan. Dette maatte Taleren meget fraraade. Saadanne Ledninger kunne som Regel ikke ligge i mere end 20 Aar, og derfor vilde det ikke være forsvarligt at tage dem paa Laan. Derimod kunde Udgiften, 20000 Kr., til den ny Værkstedbygning nok affholdes af Laan. Taleren omtalte dernæst, at der paa Gasværkets Budget var opført 65000 Kr. til en ny Hovedledning. Af dette Beløb vilde 10000 Kr. medgaa til Gasledning i nyanlagte eller ombrolagte Gader og 40000 Kr. til en ny Ledning i Mindegade, Havnegade, Kystvejen, Tvergade til Guldbergsgade og derfra gennem Knudriscgade til Østbanetorvet. Disse Ledninger var ganske nødvendige. Der havde i flere Aar været klaget og med Rette over, at Gasforsyningen de paagældende Steder og navnlig i den nordre Bydel var meget slet. Til Juleaften kunde der saaledes i denne Bydel kun skaffes 10 Liniers Tryk, uagtet 12 Liniers Tryk maatte betragtes som det normale. Til næste Aar vilde det blive nødvendigt at optage et lignende Beløb til en Ledning i den søndre Bydel. I Anledning af Hr. Mikael Johansens Spørgsmaal, om Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse ikke havde været villig til at skaffe Plads til en Frøforretning, skulde Taleren oplyse, at Udvalget ikke havde faaet nogen Henvendelse derom, ellers skulde det nok have fundet en Plads. Hr. Mikael Johansen havde videre spurgt, om Louisegades Gennemførelse snart kunde ventes. Hertil skulde Taleren svare, at Gennemførelsen af Louisegade ikke passede godt med Talen om Sparsommelighed og næppe vilde vække Taknemmelighed i hele Byen. Udvalget mente ikke, det hastede saa stærkt med at føre Louisegade igennem Det var blevet sagt, at

Gennemførelsen kunde ske for 20000 Kr., og at Byen vilde faa en Mængde Grunde at sælge. Fakta var imidlertid, at Udgiften vilde blive 100000 Kr. eller derover, og at det ikke vilde blive let at finde Købere til Grundene. Noget andet var, at ganske enkelte gerne vilde have Gaden gennemført, men man maatte se paa hele Kommunens Tarv og ikke paa enkeltes. Det gjaldt om at spare paa det, der var tilbage af Laanet. I Løbet af 4 Aar var der brugt

ca. 3 1/4 Million, saa man maatte være meget forsigtig, hvis Laanet skulde kunne vare 5-6 Aar endnu, da det ikke vilde heldigt at komme paa Laanemarkedet foreløbig. Kommunens Status var god, men der maatte dog regnes med, at de fleste af dens Aktiver ikke var rentebærende og ikke kunde realiseres. Naar Status var gaaet 2 Millioner frem, laa det nærmest i, at Grundenes Værdi var steget, og at man havde et godt Aktiv i Marselisborg.

Politimesteren vilde takke Budgetudvalget for den Velvilje, hvormed det havde modtaget hans Forslag. Dog maatte han beklage, at Betjentenes Lønandragende atter var blevet henlagt. Det forekom ham, at det Tidspunkt, hvortil Politiets Lønforbedring kunde udsættes, snart var naaet. Betjentenes Løn var steget i andre Byer, og dygtige Politimænd, var en efterstræbt Vare. Hvor Lønningen ikke var god, søgte de dygtige Folk bort, hvad der jo ikke var noget at sige til, da enhver jo gerne vilde forbedre sine Kaar. Ved Aarhus Politikorps havde man adskillige dygtige Folk, men man kunde ikke vente at beholde dem med den nuværende Lønning. For Statspolitiet var der bebudet en betydelig Lønforhøjelse, saa forhaabentlig blev det ogsaa snart til noget med en Forbedring af Aarhus Betjentes Kaar, ellers kunde man vente, at Statspolitiet atter vilde tilegne sig de bedste af vore Folk.

Dernæst anbefalede Taleren varmt Brandsvendenes Anciennitetsandragende og udtalte, at Politibetjentenes Frihedsandragende selvfølgelig ogsaa havde hans Sympati, eftersom det var ham selv, der i sin Tid havde foranlediget, at Betjentenes Fridage blev forøget til 3, hvortil Byraadet beredvilligt havde givet ham de fornødne Folk. Betjentene var de daarligst stillede Funktionærer med Hensyn til Fritid. Taleren var glad ved, at Udvalget havde imødekommet hans Forslag om Ansættelse af en kvindelig Betjent, og det glædede ham, at man af Hr. Simonsens Udtalelse kunde slutte, at Forslaget ikke vilde møde Modstand fra den Side, Hr. Simonsen tilhørte. Efter Talerens Mening var en kvindelig Betjent ganske uundværlig, men i saa Henseende skulde han ganske henvise til sine Udtalelser ved Budgetbehandlingen i Fjor, dog vilde han atter betone, at det i 1. Omgang var en human Opgave, Politiet her paatog sig, og tillige en nødvendig Opgave, som man ikke godt kunde overlade til det private Initiativ, hvor energisk dette end var, fordi det ikke kunde optræde

med den Autoritet, som kun en Embedsmand kunde, og som var ganske nødvendig. Taleren maatte gøre opmærksom paa en ret kedelig Ting, nemlig at det budgetterede Beløb, 5500 Kr., for Politivagt ikke vilde kunne forventes at indgaa, fordi Ministeriet med et Pennestrøg havde fritaget Biografteatrene for at have Politi vagt, hvilket for Aarhus Vedkommende betød en mindre Indtægt paa 3000 Kr. Naar Taleren havde foreslaaet en betydelig Forøgelse af Politiets Cyklehold, skyldtes det, at de indhøstede Erfaringer fra Frederiksberg gjorde det rimeligt, ogsaa at gøre et Forsøg her paa, om en forøget Cyklepatrouillering ikke vilde bevirke, at det blev mindre nødvendigt at forøge Styrkens Antal. Det glædede Taleren, at Tilskudet til Politiskolen var blevet bevaret. Politiskolen var Betjentenes Øjensten, og det var aldeles utvivlsomt, at man allerede kunde mærke gode Virkninger af den. Ligeledes var det en Tilfredsstillelse, at man i Aar fik en ny Sundhedsbetjent. Vedrørende Brandvæsenets Budget bemærkede Taleren, at Stigningen paa dette væsenligst beroede paa tidligere Byraadsbeslutninger, og at det indeholdt denne Ejendommelighed, at Lønnen til Brandassistenten var strøget i Henhold til Brandkommissionens Vedtagelse om, at Brandinspektørembedet fremtidig skulde være et selvstændigt Embede uden Sammenknytning med nogen anden Bestilling.

Mousten bekræftede, at der i Aar var den største Stigning paa Hospitalsvæsenets Budget. Dette var dog ingen Overraskelse for Sygebusudvalget. Stigningen skyldtes navnlig det, at Antallet af Patienter var steget stærkt, at der var blevet en ny medicinsk Afdeling, og i at Lønningerne var stigende. Dertil kom, at man nu maatte regne med en Udgift af 85 Øre pr. Kostdag, medens man tidligere kun havde maattet regne med 70 Øre. Noget billigere vilde Hospitalerne vel kunne drives, hvis man havde et Sted at flytte de uhelbredelige Patienter og Rekonvalescenterne hen. Det havde forbavset Taleren meget, at Budgetudvalgets Flertal foreslog, at 20000 Kr. af det Beløb, der vilde medgaa til Reparationer paa Kommunehospitalet, skulde tages af Laan. De Ting, der skulde anskaffes, var jo kun Erstatning for gamle udslidte Sager. Antagelig vilde Ministeriet heller ikke gaa med til dette, da det vilde være umuligt, saaledes som det var stillet op, at se, hvad der blev taget paa Laan, og hvad paa Budgettet. Taleren henstillede til Skoleudvalget, at sørge for en hyppigere Rengøring af Skolerne. Nu blev Lokalerne vadsket omtrentlig hver 14. Dag, men naar det var sølet Føre, blev der slæbt meget Snavs ind i Klasserne, saa disse korn til at se forfærdeligt ud i Løbet af de 14 Dage Fra Lærerne var der kommet Anmodning om en Bedring af dette Forhold, men der var intet Hensyn taget hertil Ligeledes vilde Taleren anmode Skoleudvalget om at gøre, hvad der var muligt for at pleje Børnenes Tænder. Nu

forlod mangfoldige Børn Skolen med ødelagte Tænder. Paa dette Omraade var det klogt at ofre noget. Havde man ikke Raad til den forøgede Udgift, maatte man hellere ofre lidt mindre paa Undervisningen. Endelig vilde Taleren henstille til Skovudvalget at sørge for, om der ikke i Riis Skov ligesom i Marselisborg Skov kunde indrettes aabne græsbevoksede Pletter med enkelte store Træer. Disse Pletter var meget søgte af Publikum, men i Riis Skov savnede man dem.

Jakob Jensen udtalte sin Tilfredshed med, at Skovudvalget havde optaget et Beløb til Indgærdning af Kommunens Jorder. Han haabede, Udvalget vilde tage energisk fat paa Arbejdets Udførelse. Ligeledes udtalte han sin Tilfredshed med, at der var optaget et Beløb til Udvidelse af Skøjtebanen. Ogsaa paa dette Punkt haabede han, at Udvalget vilde tage energisk fat, saaledes at Banen kunde blive færdig i Løbet af det kommende Aar.

Formanden havde omtalt det uheldige ved paa forrige Aars Budget at optage et Beløb til den botaniske Have saaledes, at den endelige Bevilling beroede paa Byraadets senere Vedtagelse. At denne Fremgangsmaade var uheldig var Taleren enig med Formanden i. Det bedste var ved Budgettets Vedtagelse at være inde i, hvad der skulde bruges.

Formandens Udtalelse herom stemte dog ikke godt med, at han samtidig stillede Forslag af lignende Art med Hensyn til Begravelseskontoet. Taleren var overbevist om, at hvis Begravelsesvæsenets Administration blev fornuftig ordnet, kunde der spares en Del, og han haabede, at det Forslag, der antagelig snart vilde komme fra Kirkegaardsbestyrelsen, blev saaledes, at Begravelsesvæsenet kun fik en Hovedledelse og ikke som nu to:

Begravelseskontoet og Stadsgartneren. Da der i sin Tid blev forhandlet med Haveselskabet, var der i Byraadet, hvor Højre var i Flertal, absolut Stemning for, at Kommunen selv skulde overtage Haven, som saa skulde drives som en Mønsterhave; efter hvad Højre i Byraadet nu tilsigtede blev Haven ikke, hvad den burde være. Staten havde bevilget Penge til to store Forsøgshaver, en paa Øerne og en i Jylland; denne sidste fik man ikke til Aarhus, naar man behandlede Gartnerspørgsmaalet, som det nu saa ud til. Det vilde sikkert kunne betale sig for Kommunen at stille sig velvilligt med Hensyn til Jord til denne Forsøgshave; men desuden var der mange mindre Anlæg, som det kunde betale sig at trække her til Byen. Man kunde imidlertid ikke vente, at Staten vilde give Tilskud, naar Kommunen stillede sig køligt til det, den selv ejede. Omkring Aarhus var der saa mange Havebrug, at det vilde være rimeligt, om Befolkningen stillede Krav om, at Kommunen indrettede en Have, hvor de kunde hente Raad og Vejledning i Havesager. I Henhold til dette vilde Taleren henstille til Byraadet, at bevilge den Sum, Forskønnelsesudvalget

ønskede. Et Medlem havde talt om, at Tilskudet til Hjælpekassen skulde nedsættes med 10000 Kr. ; en Nedsættelse paa dette Punkt vilde være ilde anvendt, og det saa meget mere, som der i den senere Tid var foretaget mærkelige Forandringer, for at faa højere Embedsmænds Lønninger sat op. Naar man havde Raad til det, havde man ogsaa Raad til at beholde de 10000 Kr. til de aller fattigste. Taleren var overbevist om, at det ærede Medlem, som havde stillet Forslaget, var ganske enig med Hjælpekassens Bestyrelse i, at Pengene er nødvendige, og Taleren henstillede derfor, at der ikke blev lavet Politik paa denne Sag. Samme Medlem var inde paa, at man saa vidt muligt skulde faa en Del af Pengene paa Budgettet over paa Laan. Denne Trafik brugte Højre de sidste Aar, de var i Flertal. Derved holdt man ganske vist Skatteprocenten nede, men Driftskapitalen gik ned, nu har man atter faaet denne op, men det syntes, som om Svikmøllen skulde til at gaa igen. Denne Fremgangsmaade var ganske forkastelig. En Dampkedel kunde f. Eks. slides op i 10 Aar, og man vilde saa, hvis den blev taget paa Laan, komme til at laane fire Gange i den Tid, et Laan normalt blev afviklet. De 5000 Kr. til Brolægning paa Marselisborg burde ikke tages paa Marselisborg-Kontoen, fordi det vilde være en Opspisning af Formuen. Ganske vist kunde det siges, at Kontoen i dette Tilfælde var Grundejer, som maatte afholde Udgiften til det første Anlæg; men paa den anden Side kunde det ogsaa siges, at samme Konto ydede saa meget til Lempelse af Skatteprocenten, at de ny Arbejder, naar Vejene var anlagt, maatte afholdes af dette Rentebeløb. Taleren henstillede til Udvalget at stille Forslag til anden Behandling i Overensstemmelse med disse Udtalelser. Hr. Mikael Johansen havde nævnt, at Flertallet havde strøget Krematoriet. Taleren indsa ikke, hvorfor der skulde tales om det mere. I Fjor blev Krematoriet brugt, som om Socialdemokraterne vilde forhøje Skattebeløbet med de 85000 Kr., det var opført til, skønt det slet ikke vedrørte Budgettet, selv om Beløbet var bleven brugt. Det var urigtigt at stille Forholdene saaledes op, og Synd saaledes at føre Byens Befolkning bag Lyset. Ligeledes var det i højeste Grad urigtigt atter i Aar at føre Sagen frem paa en Maade, som om der nu blev sparet noget. Taleren troede ikke, at der kunde blive Flertal for at tage Udgiften til ny Gas- og Elektricitetsledninger paa Laan. Det kunde godt være, at de Ledninger undertiden kunde ligge 15 Aar, men nogle af de Ledninger, der blev lagt 1900, var allerede opslidt i 1906-07. Men selv om en Ledning kunde ligge i 15 Aar, vilde det dog være urigtigt at rejse Laan 3-4 Gauge indenfor den Tid, et Laan kan afvikles paa. Det forbavsede Taleren, at Mænd med en saadan Opfattelse paa det kommunale Omraade kunde faa Sæde i Byraadet. Hr. Mikael Johansen havde talt om at finde ny Skatteobjekter, dertil vilde Taleren

sige, at man maatte tage Skatten, hvor Evnen var, med andre Ord have en Skala med meget stærkere Stigning, saa vilde man blive nødt til at følge Forlangendet om, at Staten skulde overtage Udgifterne til Skolevæsen, Retsvæsen og saa videre Naar Staten overtog disse Forpligtelser, blev Udgiften lignet paa samtlige Landets Borgere. Til Budgettet var der i al Almindelighed ikke noget at sige, det indeholdt kun, hvad der var nødvendigt, og for saa vidt havde det ikke beredt Taleren nogen Overraskelse, idet han vidste, at de ny Folk ikke kunde bringe noget nyt.

P. Jensen kunde give Hr. Møller Ret i, at der ikke var sket nogen Forøgelse af Indbyggerantallet, og kunde dertil føje, at Børnene og de Gamle beholdt Aarhus, men de raske flyttede bort. Naar det saa ud, som det gjorde, var der ingen Tvivl om, at Skatteprocenten vilde gaa op paa 11,5, og saa kunde det være nødvendig nok for Byraadet at være forsigtig med at anvende de Penge, som ikke absolut var nødvendige. Det, der var Borgerpligt, burde ikke være Genstand for Betaling, selv om det var ved Mad eller Drikke. Taleren kunde ikke se det nødvendigt i Byrådsmedlemmernes Rejser. Vel kunde der hænge noget ved, som f. Eks. Brandautomobilen, men naar der ikke kom bedre Resultater, maatte man dog hellere lade være. Der var ikke saa lidt Misstemning over, at Byraadet havde bespist 150 Mennesker efter Marselisborg Hospitals Indvielse og ligeledes over Middagen ved Elektricitetsværkets Udvidelse. Der kunde nok spares 15000 Kr. paa Konto I. Fattigvæsenet kunde der ogsaa spares noget paa, naar det blev omordnet, hvilket utvivlsomt var nødvendigt, navnlig maatte der skaffes mere Plads, saa Lemmerne kunde tjene noget ved Arbejde. Som Arbejder, der kunde udrettes paa Fattigvæsenet, nævnede Taleren Stenslagning for Kommunen. Ved Enkeloven fik Hjælpekassen en Mindreudgift paa ca. 7000 Kr., og ikke ret mange Enker vilde i Aarets Løb søge Hjælp hos Kassen; det var rigtigt at fødende Arbejderkvinder kunde faa Hjælp i Henhold til Fabriksloven; men Hjælpen skulde udredes af Fattigvæsenet paa samme Maade som anden Hjælp uden Fattighjælps Virkning. Hjælpekassen skulde ganske vist administrere Loven, men Midlerne toges ikke af de Beløb, der af Stat og Kommune var opførte til Hjælpekassen. Med Hensyn til Kirkegaardene vilde Taleren til anden Behandling stille Forslag om deres Renholdelse. Det var sikkert paa Tide at ændre Bestemmelsen om søndre Kirkegaard, saaledes at den atter kunde benyttes til Begravelser. Taleren vilde anbefale Byraadsmedlemmerne at gaa ud i den botaniske Have. Denne administreres sikkert vel flot, og Stadsgartneren gik nok noget haardt paa. Taleren havde stor Respekt for Stadsgartneren som Tegner; men han var bange for, at det ikke var saa heldigt med det rent praktiske. Haven skulde jo gerne blive

saa smuk som muligt, men tillige saa billig som muligt, fordi Skatteprocenten var uforholdsmæssig høj. Den af Hr. . Jakob Jensen omtalte Kølighed overfor Haven skulde man ikke slaa saa stærkt paa, naar der bevisligt havde været betydelig Overskridelse paa Havens Budget. Taleren havde stemt imod Tilskudet til den internationale Flyvning, fordi han mente det urigtigt, at Byen gav de mange Tilskud. Byraadet burde være noget forsigtig med at paatage sig den Slags Understøttelser. Efter Talerens Mening var det saaledes urigtigt at optage ny Poster til

"Frelsens Hær" og "Arbejde adler". Det var ikke alt Arbejde af den Slags, der havde Talerens Sympati. Naar f. Eks. Kvinder, som i Separationstilskud fik flere Hundrede Kroner, at Julekomiteen fik 5 Kr., var Administrationen af Juleuddelingen ikke rigtig i Orden.

Formanden maatte gøre Hr. P. Jensen opmærksom paa, at Julekomiteen ikke vedrørte den foreliggende Sag.

P. Jensen kunde ikke lide, at Fælleskontoret for Velgørenhed og Arbejde adler fik Tilskud af Kommunen, fordi de ledes væsentlig af de samme Folk, som staar i Spidsen for Juleindsamlingen. Han kunde heller ikke se, at det var nødvendigt at udgive de 10000 Kr. til offentlig Musik; det eneste skulde da være, for at man kunde sige, at Aarhus marcherede baglæns med fuld Musik. Det kunde være godt nok med de 1200 Kr. til Børnebespisningen ; men man mærkede ikke nogen Lettelse derved paa Fattigvæsenets Budget. Ej heller mærkede man nogen Lettelse ved "Samaritanen". Til Husmoderskolen var der opført 240 Kr. Taleren fandt, at de som havde Lyst til at besøge Husmoderskolen, selv maatte betale. Udsmykningen af Vesterbros Torv hastede ikke. I Anledning af Posten paa de 1000 Kr. til ubemidlede fødende bemærkede Taleren, at hvis blot 5 Familier om Aaret paa Grund af denne Bevilling blev hjemmehørende i Aarhus vilde det komme til at koste os mange Penge. I det hele taget mente han, at naar Folk søgte Hjælp af det offentlige maatte de gøre det ad regulær Vej. Hvis Byraadet sparede 15000 Kr. til Rejser og Bespisninger og en 7000 Kr. i Tilskud til Hjælpekassen, et Par Tusinde Kroner ved at bortlicitere Arbejderne til Begravelsesvæsenet, en halv Snes Tusinde Kroner til de offentlige Anlæg foruden paa forskellige andre Ting vilde det dog hjælpe noget. Kunde man ikke paavise Stigning af Indtægten maatte man foreslaa Besparelser, hvor det kunde lade sig gøre. For en Skatteprocent paa 11,5 var til stor Skade for Aarhus.

Christensen bemærkede, at det ikke var rigtigt, naar Hr. Møller havde sagt, at der i Belysningsudvalget var Enighed om Gasværkets Budget. Da Budgettet blev lagt var

Overskudet kun 30-40000 Kr., og derfor havde Taleren ikke villet være med til nogen Prisnedsættelse, men siden var Budgettet bleven forbedret, saaledes at Overskudet var bleven 100000 Kr., og der kunde tages 20000 Kr. af Driftoverskudet til Værkstedet og 40000 Kr. til forskellige Ledninger. Efter dette mente Taleren det forsvarligt at nedsætte Gasprisen med ½ Øre pr. m3. Da Gasprisen blev sat op, viste Budgettet kun 17000 Kr. i Overskud; men efter Strejken viste det sig senere, at Overskudet var betydelig større end projekteret. Da vi nu var kommen under nogenlunde konstante Forhold, var det fuldt ud forsvarligt at gaa ned til den gamle Pris. Det var rigtigt, at det var billigere at brænde Elektricitet end Gas, men desuagtet betød den høje Gaspris alligevel en inddirekte Beskatning for de daarligst stillede, da disse skulde bruge Gas. Hr. Mikael Johansen havde ment, at 20000 Kr. til Ledninger skulde tages af Laan, og Hr. Møller havde ment, at dette ikke vilde være rigtigt, men at man derimod nok kunde tage Udgiften til Værket af Laan. Hertil vilde Taleren bemærke, at skulde disse Ting tages af Laan, kunde man med Rette tale om et kunstigt Budget. I Fjor blev der anvendt 60000 Kr. til et Fødekabel, uden at der var Tale om at tage Beløbet af Laan, hvilket var fuldstændig korrekt. Skulde Ledninger, der i bedste Tilfælde varede 15-20 Aar, tages af Laan, vilde det være en ganske uforvarlig kommunal Politik. Naar Elektricitetsværket var budgetteret med et Overskud paa 102000 Kr. var Udvalget enig om, at man intet vidste om, hvorvidt Budgettet vilde holde Stik, idet Udvalget var klar over, at man befandt sig paa et Forsøgsstadium. Taleren fandt det ikke rigtigt at ansætte 2 Assistenten med samme Løn, 1500 Kr., ved Pumpestationen, naar den ene skulde være overordnet den anden; men det hængte vel sammen med, at man ønskede at give en anden Mand 600 Kr. som Løntillæg for et Overtilsyn. Fortjente vedkommende Mand de 600 Kr., saa kunde man give ham dem; men man skulde ikke søge at putte dem ind paa en anden Konto. Med Hensyn til Bestyreren af Begravelsesvæsenet bemærkede Taleren, at man i Lønudvalget havde været enige om at lægge alle Andragender til Side til næste Aar, til hvilken Tid hele Regulativet skulde reguleres. Selvfølgelig vilde da ogsaa Regulativet komme op til anden Behandling næste Aar.

Kjeld Sørensen mente i Modsætning til Hr. Mikael Johansen, at Fattigvæsenet ikke var for human; tværtimod havde Taleren den Opfattelse, at Fattigudvalget, hvori han selv havde Sæde, var for knebent. Hr. P. Jensen, som var Formand i Fattigudvalget, havde da heller ikke talt om Besparelser paa Fattigvæsenets Omraade i Form af at give de Fattige mindre Understøttelser. Hvis

Hr. Mikael Johansen havde siddet i Fattigudvalget, havde han sikkert ikke udtalt sig som sket. I Virkeligheden sparede Fattigudvalget hele Aaret, og de Understøttelser, det uddelte, var langt fra flotte, saa Taleren kunde udmærket godt forstaa, at de understøttede ikke meldte det til Fattigvæsenet, om et Barn fik Mad paa Skolen. Taleren fandt det udmærket, naar Hjælpekassen kunde klare sig med det samme Beløb som tidligere, og han havde den Overbevisning, at Hjælpekassens Bestyrelse lige saa vel som Fattigudvalget sparede saa meget som muligt. Det var meget rigtigt, at Udgiften paa Konto XIV var steget med 22000 Kr., men samtidig var Udgiften paa Konto XX gaaet ned fra 55800 Kr. til 38400 Kr., fordi den botaniske Have og det kommunale Gartneri var overgaaet til Konto XIV. Da Udvalget overtog Haven, var den i høj Grad forsømt, og der var intet andet at gøre end hurtigst muligt at faa den sat i god Stand. Uheldigt var det imidlertid, at der manglede et Budget for Haven, og at Udvalgets Medlemmer alle var ny i Tjenesten. Det var dog gaaet nogenlunde, og det var lykkedes Udvalget Tid efter anden at faa sine Forslag vedtaget i Byraadet. Forhaabentlig vilde det vel i Aar gaa paa samme Maade; i hvert Fald var Udvalget enigt om, at det Forslag, det havde opstillet, var nødvendigt. Det var selvfølgelig godt og rigtigt at spare, men det var ikke let at indse, hvor der kunde spares paa Forskønnelsesudvalgets Budget.

Samuelson fandt, at Brolægningsvæsenets Budget var stærkt beskaaret. Der var ganske vist opført 49000 Kr. til Brolægning af Gader, men deraf medgik de 21500 Kr. til Udvidelse af Broen i Frederiksalles og 1000 Kr. til Clemensbro, saaledes at den egentlige Brolægningsudgift kun blev

27000 Kr. Saaledes gik det hvert Aar. Udvalgets Formand, Hr. Magnus Nielsen, var maaske vel tilbøjelig til at fire af overfor Budgetudvalget. En Mængde Gader, f. Eks. Rosenkrantzgade, Fredensgade, Klostergade, Studsgade, og mange flere, trængte i høj Grad til Ombrolægning, de blev hvert Aar opført paa Brolægningsudvalgets Budget, men atter strøget. Intet havde været mere naturligt, end om man i Aar havde fortsat med Omlægning af Klostergade. Alene paa Kontoen var der strøget 47400 Kr. I Aar var der vel intet at gøre ved dette uheldige Forhold, men det betalte sig næppe at beklippe Udgifterne til Brolægningsvæsenet saa stærkt. Naar Broen i Frederiksalles nu i Aar vilde blive udvidet vilde Taleren ligesom Hr. Mikael Johansen henstille til Byraadets Repræsentanter i Sporvejsselskabets Bestyrelse at gøre, hvad de formaaede, for at faa hele Bestyrelsen til at indse, at Sporvejsselskabet havde Pligt til at udvide Sporvejsnettet. Da Koncessionen i sin Tid blev givet, blev den vestlige Del af Frederiksbjerg ligefrem mishandlet. Taleren havde

flere Gange paataalt det, men uden at det havde hjulpet. I 1908 kunde man ikke udvide Nettet af Hensyn til Broen. Nu blev denne udvidet, saa nu var der ingen Grund længere til at udsætte Udvidelsen. Endelig var det vist ogsaa snart paa Tide, at den Meningsløshed ophørte, at der kun hvert 10. Minut kørte Vogn fra Kirken til Remissen. Taleren henstillede til Skovudvalget at sørge for, at der blev opstillet flere Bænke i Marselisborg Skov, navnlig af Hensyn til de mange svagelige Folk og Reconvalescenter der færdedes der.

Hr. P. Jensens Kritik havde ikke været saglig, og Taleren var i hvert Fald ikke enig med Hr. P. Jensen i, at Byraadsmedlemmernes Rejser ikke var til Gavn for Kommunen.

N. Joh. Laursen oplyste, at det af Hr. Moustén fremdragne Spørgsmaal om Skolelokalernes Rengøring var under Overvejelse, og at der for Tiden blev gjort Forsøg paa at indføre en noget anden Ordning, der ikke vilde koste alt for meget. Iøvrigt var der næppe nogen Nødstilstand paa Færde paa dette Omraade. Spørgsmaalet om Børnenes Tænder havde Udvalget ligeledes haft under Behandling. Paa det nuværende Finanslovsforslag fandtes en lille Bevilling til Foreningen for Skoletandpleje, for at denne kunde sætte sig i Forbindelse med Kommunerne angaaende en bedre Tandpleje for Skolebørn. Meningen var, at Forældrene skulde betale 1 Kr. aarlig for hvert Barn, men de Forældre, der var saa fattige, at de ikke kunde betale 1 Kr., vilde vel kunne faa Tandplejen gratis for deres Børn. Naar Undervisningen var gratis, og der blev givet gratis Mad, vilde det næppe være for meget at forlange

1 Kr. aarlig for at faa Tænderne plejet. Der var sikkert ogsaa noget pædagogisk i at forlange denne lille Betaling, for det var nu engang saaledes, at man satte mere Pris paa det, man maatte betale for, end det, man fik gratis. Der syntes at være en lille Mærkelighed ved denne Budgetbehandling. Det var et fredeligt Budget, men der blev gjort redelige Forsøg paa at vise, at den nye Styrelse havde gjort Fiasco, og for at faa det til rigtig at tage sig ud havde man sagt, at der forud for sidste Valg var lovet Vælgerne, at der skulde ske noget i Retning af Skattenedsættelse. Dette var imidlertid en Tilsnigelse. Taleren havde forud for Valget intet lovet, men tvært imod sagt, at man ikke maatte vente, at det nye Flertal skulde kunne sætte store økonomiske Spor. Det, der kunde ventes, var, at man i Tidens Løb kunde sætte noget mindre Fart paa. Budgettets Skelet var saa forud bestemt, at der ikke var meget at gøre ved det, men forøvrigt maatte det jo erindres, at de Forslag, det tidligere Flertal havde vedtaget, selvfølgelig virkede videre gennem Aarene. Naar Udgiften til Skolevæsenet var i Stigning, maatte det saaledes erindres, at der tidligere var vedtaget

en Forøgelse af Timetallet for de yngre Børn, og at man ikke kunde vende tilbage til det gamle Forhold. Paa dette Punkt var man vist gaaet noget hurtigere frem end pædagogisk rigtigt, foruden at Skolevæsenet var kommet til at koste noget mere end nødvendigt. Naar Skatteprocenten i Fjor var gaaet noget ned, skyldtes det vel nok, at Ligningskommissionen i Fjor havde faaet Opgørelse over Indtægterne fra de forskellige Arbejdsgivere, og at det var forholdsvis gode Tider. Denne bedre Besked, som Ligningskommissionen havde faaet, var saaledes, at man ikke fra socialdemokratisk Side skulde tale for meget om de Tal, der blev opgivet, og dem, der tidligere var blevet opgivet. Der var blevet sagt, at der blev drevet en stor indirekte Beskatning gennem Gassalget, og det skulde da ogsaa indrømmes, at det ikke var noget ringe Overskud, Gasværket gav, men det gjaldt vel ogsaa, at der skulde være et vist Forhold mellem de forskellige Skatter. Naar samtlige de indirekte Skatter ved Vand-, Gas- og Elektricitetsværkerne blev sammenlignet med den Sum, der kom ind i direkte Skat og Ejendomsskat kunde man ikke med Rette paastaa, at der ikke var et nogenlunde retfærdigt Forhold til Stede. Naar

Hr. Christensen havde forklaret, at Belysningsudvalget først havde lagt et Budget, hvor Overskuddet var 35000 Kr., men senere forbedret Budgettet saaledes, at Overskuddet blev 100000 Kr., vilde Taleren gerne have at vide, hvorledes dette havde kunnet lade sig gøre. Stigningen paa Medicinalvæsenets Budget havde flere Aarsager. Først den gode Aarsag, at Folk brugte Hospitalerne mere end tidligere, men dernæst et Par andre Aarsager, der ikke var saa heldige. Overenskomsten med Lægerne havde faaet en Form, der ikke var til økonomisk Gavn for Byen. Det sagdes vel, at det var humant, at Folk havde Ret til at sige, hvilken Læge de vilde have, men alligevel vilde der nok kunne findes Udvej til en noget bedre Ordning. Den anden af de uheldige Aarsager ved Udgiftsstigningen paa Medicinalvæsenets Konto var, at en Række Sygdomme var i stærk Tiltagen som Følge af det Leben, der førstes i Byen. Det var trist at se, at de mange Foranstaltninger for at forbedre Slægten, ikke havde naaet deres Maal. Maaske kunde der paa dette Omraade gøres en Del af Lægerne ved en fornuftig Tale med de paagældende, idet en Læges Ord stundom rækkede længere hen end et almindelig Menneskes.

Mikael Johansen skulde med Glæde have ladet

Hr. Simonsen tale først, hvis han havde tænkt sig, at Hr. Simonsen vilde blive ked af, at Taleren talte først Det skulde glæde ham, hvis Formanden og

Hr. Marthin Hansen vilde stemme smmen med Borgerlistens Folk, man skulde snart mærke

det paa Budgettet. i Aarhus gav man mere til Hjælpekassen end i nogen anden By, og det havde man ikke Raad til. Formanden for Hjælpekassens Bestyrelse havde ogsaa i Budgetudvalget sagt, at naar Kassen skulde bruge saa mange Penge, skyldtes det den unormale Tilfytning. Dette var Bevis paa, at Aarhus var overhuman. Taleren havde aldrig nægtet, at han vilde være med til indirekte Beskatning for at holde Skatteprocenten nede, fordi han ansaa en høj Skatteprocent for den største Ulykke for en By, og han var overbevist om, at Arbejderne gerne betalte

6 Kr. om Aaret i indirekte Skat, hvis det kunde fremme Velstanden i Byen. Hr. Kjeld Sørensen havde glemt at svare paa Talerens Spørgsmaal om, hvorfor Gartner Hald var blevet afskediget. Naar

Hr. Jakob Jensen havde sagt, at man skulde tage Skatten, hvor Evnen var, vilde Taleren gerne spørge, om man ikke ved en kommunal Formueskat - og en saadan var Taleren gaaet med til at foreslaa i Skattelovskommissionen - tog Skatten, hvor Evnen fandtes. Hr. Jakob Jensen havde bebrejdet Taleren, at han vilde anvende Laanekontoen for meget. Var dette Tilfældet, hvad Taleren nu ikke kunde indrømme, da Laanenes Bestemmelse jo var, at regulere Udgifterne mellem de gode og de daarlige Aar, saa var det Hr. Jakob Jensens egen Skyld, da det var ham, som havde lært Taleren det ved Gang efter Gang at have henvist Udgifter til Boulevardkontoen og Marselisborgkontoen til Laan. Det var blevet fortalt Taleren, at der var blevet afholdt et Afskedsgilde for den tidligere Fattiginspektør. Hvis det var rigtigt, skulde

Hr. P. Jensen afholde sig fra at kritisere andre. Forslaget om et Tilskud paa 500 Kr. til Frelsens Hær skyldtes Taleren, som ikke kunde indse hvad det kunde skade, at Hæren byggede et Herberg for hjemløse paa Klostergade. I København blev givet langt større Bidrag til de forskellige Institutioner end her. Til Hr. P. Jensens Kritik over Byraadsrejserne bemærkede Taleren, at man lærte meget paa disse Rejser, og at det kom Kommunen tilgode.

Simonsen vilde haabe, at Hr. Møller ikke fik sit Ønske, om at Byggeriet vilde standse i 2-8 Aar, opfyldt. Skulde Byggeriet standse, vilde det ramme en Del Haandværkere og mange Arbejdere haardt og kun gavne de nuværende Husejere. Der var ingen Tvivl om, at der kunde skaffes Indtægt ved en rationel Udnyttelse af den kommunale Have, efter Stadsgartnerens Plan ca. 20000 Kr. om Aaret. Mod den kommunale Have mødte man den Indvending, at man vilde forbeholde Byens Gartnere Leverancen til Kommunen, men der

blev ikke talt om, at man derved forlangte, at Byens Borgere skulde betale, for at en enkelt Klasse kunde have en Fordel. Andragenderne fra Politiet og Brandsvendene havde Hr. Møller selv været med til at forlange tilsendt Lønudvalget. Maaske var de ikke kommet til dette endnu, men Hr. Møller var godt bekendt med dem fra Budgetudvalget. Med Hensyn til Bestyreren paa Begravelseskontoret havde Hr. Møller gjort Brud paa det vedtagne Princip. Skulde nogen flyttes op, burde det dog først og fremmest være den Assistent, der i Kommunebogholderens Fraværelse havde mødt i Budgetudvalget. Denne Assistent burde langt før flyttes op til Fuldmægtig, end den anden Assistent blev Bestyrer af Begravelseskontoret, men her havde Højre taget partiske Hensyn og gjort Forskel. Taleren havde ikke været med til at forhøje Gasprisen paa en Maade, der kunde sammenlignes med indirekte Beskatning, og ej heller til at tage Penge paa Laan til noget, han nu modsatte sig. Det var saaledes ikke faldet Talerens Parti ind at tage Pengene til en Kultransportør paa Laan. Det, der nu tilsigtedes, var aabenbart at lade Kassebeholdningen bløde. Den indirekte Beskatning var Socialdemokraterne imod, fordi den var umoralsk. Den direkte Skat ramte de smaa haardt, men der var dog Fradrag for mange Børn og daarlig Evne, men en Gasskat ramte haardest, hvor der var mange Børn, og de største Madgryder skulde i Kog. Forhaabentlig vilde det lykkes at faa Gassen sat

½ Øre ned, Overskuddet vilde blive for stort endda. Havde man opført Krematoriet, var Pengene blevet givet lige saa godt ud som til Købet af "Cimbria"s Grund. Hr. N. Joh. Laursen havde søgt at berolige de opskræmte Gemytter, men det var næppe lykkedes. Det, Hr. N. Joh. Laursen havde sagt, var fornuftigt og rigtigt, men man hørte det bare ikke fra den Side før Valget. Overfor Hr. N. Joh. Laursens Udtalelse om den stærke Stigning af Udgiften til Skolevæsenet vilde Taleren gerne erindre om, at naar Socialdemokraterne tidligere bebrejdede Højre, at det stillede sig modvilligt overfor Socialdemokraternes Krav, havde

Hr. Mikael Johansen altid spurgt, naar dette var sket. Højre havde altsaa været ivrig i at faa Andel i Skolevæsenets Udvikling. Hr. N. Joh. Laursen havde ment, at Socialdemokraterne gjorde bedst i ikke at omtale de af Arbejdsgiverne indsendte Lønningslister. Taleren følte imidlertid ingen Trang til at tie stille. Han vidste godt, at man fra en enkelt Side vilde fremstille Arbejderne som nogle store Snydere. Dette var de nu ikke mere end alle andre, det vidste Hr. N. Joh. Laursen meget godt, og ligeledes vidste han ogsaa, at det ikke var Ligningskommissionen, men Skatteraadet, der havde forlangt Lønningslisterne. Endelig var det blevet godtgjort, at der ofte paa en Lønningsliste var opgivet hele det Beløb, en

Arbejder havde faaet udbetalt, skønt der burde været fradraget en meget stor Del for Arbejderens Rejseudgifter. Naar

Hr. N. Joh. Laursen troede, at man kunde opnaa en billigere Overenskomst med Lægerne, vilde Taleren anbefale, at Byraadet delegerede Hr. Laursen til at forhandle med Lægerne næste Gang,

Jakob Jensen bemærkede, at naar

Hr. Mikael Johansen nu havde talt for en Bevilling til "Frelsens Hær", skønt han ellers talte om, at de humane Foranstaltninger fik Folk til at flytte til Byen, maatte man haabe, at Hr. Mikael Johansen nu indsaa, at de humane Foranstaltninger var nødvendige, saaledes at der ingen Strid blev om Tilskudet til Hjælpekassen. At navnlig Taleren skulde have været ivrig til at tage af Laan var ganske usandt, idet han netop altid havde holdt paa, at Formuen skulde bevares. Da Højre i sin Tid opbrugte Kommunens Formue, havde Taleren bebrejdet det paa det kraftigste, at det gjorde det.

Hr. N. Joh. Laursen havde talt om, at Socialdemokraterne havde sat saa stærk Fart paa, at der ikke straks kunde standses, men for Skolevæsenet var Forholdet imidlertid - selv om det var bragt i en smuk Udvikling, hvad det trængte stærkt til, da det var langt efter andre Byer, da Socialdemokraterne fik fat i Tøjlerne - at man end ikke i 1914 havde naaet det, Loven af 1814 paabød, nemlig en gratis Realskole. Nu naaede man vel heller ikke foreløbig dette, da 2 af Skoleudvalgets Medlemmer var de mest konservative, der nogen Sinde havde siddet der, og navnlig var det kvindelige Medlem konservativ. Naar Hr. Laursen nu ivrede imod de lavere Klassers Timetal, var det underligt, at han ikke var imod de tilsvarende Klassers Timetal i hans egen Skole. De smaa Børn kunde udmærket have det vedtagne Timetal med Udbytte, idet der kunde indrettes Leg timer, Tegnetimer,

Modellering o. l.

Møller mente, at Hr. Christensen forvekslede Budgettet for i Aar og for det kommende Aar. Det var nemlig aldeles givet, at Udvalget havde været aldeles enig om det foreliggende Budget, og paa det var der ikke Tale om et Overskud paa 34000 Kr., hvad der derimod var i Fjor. Man kunde ikke, saaledes som Hr. Simonsen havde gjort, sammenligne en Kultransportør med en almindelig Bygning. Taleren havde ikke sagt, at Byggeriet skulde standses 2-3 Aar, men kun, at der skete vist ikke meget derved, fordi der ingen Bolignød vilde blive endda. Taleren havde ikke kendt Andragenderne fra Politibetjentene og

Brandsvendene, før de kom i Budgetudvalget, og han havde ikke foreslået dem henvist til Lønudvalget. Taleren erindrede ikke, at

Hr. Simonsen havde foreslået, at Assistenten på Bogholderkontoret skulde oprykkes til Fuldmægtig, ej heller, at Taleren skulde have modsat sig det.

Christensen hævdede, at Hr. Møller meget godt vidste, at der på det Budget, som Belysningsudvalget enedes om, var et Overskud på ca. 30000 Kr., men at dette som Følge af Værkets Omvurdering og den dermed følgende Nedskrivning gik op til 100000 Kr. Det var vel rigtigt, at der var Forskel på en Transportør og en almindelig Bygning, men forrige Aar havde man da afholdt Udgiften til en Bygning til Omklædningsrum og Vadskelokaler på Budgettet.

P. Jensen skulde vel indrømme, at det ikke drejede sig om saa meget store Beløb til de omtalte Middage, men naar man havde daarligt Raad, og der var Udsigt til en Skatteprocent på 11,5, var der Anledning til at spare, hvad spares kunde. Taleren havde ikke været med til nogen af disse Spisninger, og han vilde heller ikke gøre det. Regningen for den Frokost, de 2 interesserede Udvalg havde spist sammen med Fattiginspektøren, beroede hos Taleren, saa den kunde Hr. Mikael Johansen komme til at lede længe efter i Kasseudvalget. Taleren skulde til 2. Behandling stille Forslag om Besparelse på forskellige Konti.

Mikael Johansen fandt det ikke synderlig kollegialt selv at betale Regninger som den for Frokosten til Fattiginspektøren. Spørgsmaalet om Gennemførelsen af Louisegade havde Hr. Møller afvist noget kort, men man burde dog vist nok her tage Hensyn til Borgernes Ønske.

Kjeld Sørensen hævdede, at Gartner Hald ikke var blevet afskediget, men kun sat på Timeløn.

Simonsen spurgte, hvorledes Hr. Møller kunde finde det konsekvent at gaa med til, at Assistenten ved Begravelseskontoret blev forfremmet til Bestyrer og fik en højere Løn, men modsatte sig, at

Assistent Agger og flere andre fik højere Løn. Hvis Hr. P. Jensen selv havde betalt Middagen for Fattiginspektøren, maatte han savne Sans for, hvad der passede sig, og saa var det eneste, der var sket, at Fattiginspektøren havde været inviteret til et privat Maaltid hos Hr. P. Jensen, hvad Fattiginspektøren næppe sværmede for.

Møller hævdede atter, at Belysningsudvalget havde været enig om det foreliggende Budget for Gasværket. Taleren havde ikke afvist Sagen om Louisegades Gennemførelse, men sagt, at den maatte vente, til Tiden var inde. Lønudvalget havde intet haft med

Assistent Houlberg at gøre.

Christensen fastholdt sine Udtalelser angaaende Gasværkets Budget.

Simonsen gentog sit Spørgsmaal til Hr. Møller, idet han bemærkede, at han ikke havde spurgt om, hvad der var sket i Lønudvalget.

P. Jensen bemærkede, at Fattiginspektøreu ikke havde været indbudt til nogen Middag. De to Udvalg, Inspektøren havde haft med at gøre, havde ønsket at følge ham med til Skibet, og man var saa blevet enig om at mødes tidligere og spise Frokost sammen.

Møller kunde ikke svare Hr. Simonsen anderledes, end han allerede havde gjort.

Forslaget overgik til anden Behandling. Ændringsforslag indkaldtes til førstkommende Mandag Middag Kl. 12.

Uddrag fra byrådsmødet den 5. februar 1914 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 351-1913)

Forslag til Overslag over Aarhus Købstadkommunes Indtægter og Udgifter i Aaret 1914 - 15. - 2. Behandling.

Der forelaa følgende Ændringsforslag:

Ad Konto I. Forslag fra P. Jensen om, at Udgiftskonto I. 6. a. nedsættes med 6000 Kr. - Ikke tiltraadt af Budgetudvalget

P. Jensen troede, det vilde have sin Betydning at komme ind paa, at det borgerlige Ombud at være Hjælper ved Valg ikke skulde honoreres paa nogen Vis. Motiveringen for Forslaget var den samme som for adskillige andre af de af Taleren stillede Ændringsforslag til Budgettet, nemlig at der maatte spares, hvor det kunde lade sig gøre.

Formanden fandt, at man, naar man forlangte Borgerne til Hjælp ved Valgene, ikke burde nægte dem at afholde de Udgifter, der medgik til deres Forplejning.

P. Jensen syntes, at det Arbejde, der . var forbundet med at være Medhjælper ved et Valg, var forsvindende ringe i Sammenligning med det Arbejde, andre kommunale Hverv paabebyrdede sin Mand.

Forslaget forkastedes.

Ad Konto III. Forslag fra Mikael Johansen m. fl. samt fra P. Jeusen om, at Tilskud til Kommunens Hjælpekasse, Udgiftskonto III, bliver nedsat med 10000 Kr. - Ikke anbefalet af Budgetudvalgets Flertal: Formanden, Simonsen og Moustén.

Carl Laursen motiverede Ændringsforslaget med, at det Beløb, Hjælpekassen vilde blive fritaget for at udrede som Følge af Enkeloven, omtrentlig vilde blive en halv Snes Tusinde Kroner, altsaa det samme som Forslaget gik ud paa at nedbringe Kontoen med.

Formanden kunde ikke anbefale Ændringsforslaget, væsentligst fordi der fra Hjælpekassens Bestyrelse forelaa etenstemmigt Andragende, hvori udtaltes, at der var god Grund til at bevilge det samme Beløb. Ganske vist var man her i Byen højt oppe med Udgifterne til de humane Formaal, men naar man engang var kommet op med Tilskudet, var det ikke muligt atter at gaa tilbage, og selv om der vilde blive nogen Nedgang i Hjælpekassens Udgifter som Følge af Enkeloven, vilde der være saa meget større Tilgang af trængende, saaledes at Nedgangen rigeligt vilde blive opvejet.

Simonsen haabede, at Ændringsforslaget vilde blive forkastet. Skulde det blive vedtaget, vilde det være sørgeligt. Det Beløb, der var foreslaaet til Hjælpekassen, betød ikke nogen Forhøjelse af Tilskudet. Talen om Besparelse i Anledning af Enkeloven havde sikkert ikke meget paa sig. Den Sum, der kunde være Tale om at spare ved, at de 29 Enker overgik til Enkeloven, vilde højst blive 6000 Kr., antagelig kun 5000 Kr. Men her maatte det erindres, at Enker under Enkeloven i Sygdomstilfælde maatte ty til Hjælpekassen, da de ikke kunde faa af Fattigvæsenet, og at Fabriksloven paalagde Hjælpekassen en stor Byrde derved, at fødende Kvinder af den kunde faa Understøttelse i 4 Uger, naar Lægen erklærede, at de ikke kunde arbejde. Hjælpekassens Bestyrelse havde ganske enstemmigt hævdet, at hvis Kassen skulde kunne magte sin Opgave, gik det ikke an at gøre Tilskudet mindre. Det maatte dog veje noget hos Byraadets konservative Medlemmer, idet disse vel næppe vilde være med til at desavouere deres egne Partifæller. Taleren haabede ikke, at Følgen af det saakaldte Systemskifte skulde blive, at de fattigste af de fattige skulde beklippes for 10000 Kr.

P. Jensen mente, at der var noget forkert i Hr. Simonsens Betragtning af Sagen. Hjælpekassens Bestyrelse havde haft Midler nok i Fjor efter dens Administrationsmaade, skønt denne laa uden for Loven, derved at der var blevet ydet langt mere end de af Loven fastsatte 180 Kr. i i Løbet af 18 Maaneder. Sidste Aar var der givet 6700 Kr. ud til Enker, som nu vilde komme ind under Enkeloven, der ogsaa i Aarets Løb vilde optage en Del Enker, som tidligere vilde være gaaet til Hjælpekassen. Bidraget til fødende Kvinder i Henhold til Fabriksloven skulde vel administreres af Hjælpekassen, men det vedkom ikke dennes Midler, idet det skulde udredes af det offentlige uden Fattighjælps Virkning. Endelig maatte det erindres, at Befolkningsmængden ikke var steget. I Virkeligheden var det foreslaaede Tilskud saaledes ikke saa lidt højere end i Fjor.

Forslaget forkastedes.

Ad Konto III. Forslag fra Budgetudvalget om, at Statens Del af Udgift til Hjælpekassen bliver forhøjet med 1000 Kr.

Forslaget vedtoges.

Ad Konto VI. Forslag fra Budgetudvalget om, at Indtægten for Politivagter m. m. under Udgiftskonto VI bliver nedsat med 2500 Kr.

Forslaget vedtoges.

Ad Konto VII. Forslag fra Simonsen om, at de 16000 Kr. og 4000 Kr., som under Udgiftskonto VII er opførte til at blive afholdte af Laan, ikke afholdes af Laan, men paalignes. - Budgetudvalgets Flertal: Formanden, Mikael Johansen og Møller indstiller, at Forslaget forkastedes.

Simonsen havde stillet Ændringsforslaget, fordi han mente det er Brud paa den gældende Praksis at afholde Vedligeholdelsesudgifter af Laan. Den største Del af det, hvortil Beløbene skulde bruges, var nemlig ren og skær Vedligeholdelse, saasom Fliser i et Badeværelse og Dampkedler i Stedet for de opbrændte. Det forekom Taleren mærkeligt, at man vilde søge at lette Budgettet og derved formindske Skatteprocenten ved at vælte Vedligeholdelsesudgifter over paa Laan, samtidig med at Formanden ved 1. Behandling havde formanet til Forsigtighed med Laanemidlerne, idet disse selvfølgelig vilde blive yderlig formindskede ved den foreslaaede Fremgangsmaade.

Formanden mente, at forskellige af de foreslaaede Foranstaltninger havde en saadan Karakter, at de nok kunde kaldes Ombygninger, og at Udgiften til Anskaffelse af Inventar

burde afholdes af Laan saaledes som ved Nybygning.

Mikael Johansen hævdede, at Laanene stiftedes for at fordele Udgifterne. Den nuværende Generation havde paa mange Oinraader maattet gennemføre det, som Fortiden maaske havde forsømt, saa det var ikke mere end rimeligt, at Fremtiden ogsaa kom til at bære nogle af Byrderne. Alle vilde sikkert erkende, at en høj Skatteprocent var i høj Grad skadelig for Byen. Tidligere flyttede gamle Landmænd og Pensionister i stort Tal her til Byen, men efter at Skatteprocenten var blevet saa høj, fandt denne Tilflytning ikke Sted mere; Strømmen gik snarere den modsatte Vej. Skatteprocenten kunde i Virkeligheden kun gaa ned derved, at man anvendte Laanekontoen, til man fik bedre Raad. Dette var god og sund Politik; havde Skatteprocenten været 6 eller 7, havde det været noget andet. For Sygehusudvalget kunde det jo i og for sig være ligegyldigt, enten Beløbet blev taget paa Budgettet eller af Laan, naar blot det fik sine Ønsker opfyldte, og det havde jo ingen modsat sig.

Simonsen vilde sætte et stort Spørgsmaalstegn ved Udtalelsen om, at det skulde være sund Finanspolitik at bringe Skatteprocenten ned ved at afholde Vedligeholdelsesudgifter af Laan. Denne Fremgangstnaade vilde vel hjælpe nogle Aar, men til Gengæld atter bringe Skatteprocenten saa højt op, at Fremtiden ikke vilde kunne bære Byrden.

Jakob Jensen bemærkede, at man nu i mange Aar havde hørt Hr. Mikael Johansen komme med Udtalelser om den høje Skatteprocent og om Fraflytningen fra Byen, og saa havde dog ingen mere end Hr. Mikael Johansen hjulpet til med at fremme Fraflytningen. Da Kommunehospitalet blev bygget., var det tidssvarende, men det havde nu staaet saa mange Aar, at det nødvendigvis maatte forandres noget, derfor var det naturligt at afholde Udgiften paa Budgettet. Ved de foreslaaede foranstaltninger blev Bygningen ikke mere værd, kun tjenlig til Brug.

Mikael Johansen hævdede, at sidste Byraadsvalg havde bekræftet, at den Finanspolitik, han ansaa for den bedste, havde faaet Ret.

N. Joh. Laursen ønskede for at forebygge Misforstaaelse at gøre opmærksom paa, at han, da Hr. Harald Jensen daarligt kunde være til Stede, havde truffet Aftale med denne om at afholde sig fra at stemme om de mere kritiske Punkter.

Forslaget forkastedes.

Ad Konto VIII. Forslag fra Simonsen om, at der under Udgiftskonto VIII. 2. bliver optaget

11000 Kr. til Ombrolægning af Klostergade fra Guldsmædgade til forbi Klosterport. -
Fraraades af Budgetudvalgets Flertal: Formanden, Mikael Johansen og Møller.

Simonsen anbefalede at tage den lille Gadestrækning med til Ombrolægning i Aar. Den havde været opført paa Brolægningsvæsenets Budget, men var strøget af Budgetudvalgets Flertal. Brolægningsudgifterne var i Aar ganske forbavsende smaa, og Stykket trængte meget haardt. Mange andre Gader trængte ganske vist lige saa haardt, men denne Gade var stærkt befærdet, og Udgiften overkommelig.

Magnus Nielsen udtalte, at det var en gammel Kendsgerning, at Brolægningsudvalgets Budget skulde beskæres, hvorfor Udvalget ogsaa tog saa meget med, at det dog vilde faa noget. Naar Taleren som Udvalgets Formand havde kunnet være tilfreds i Aar, var det, fordi der vilde blive udført lige saa mange Arbejder som tidligere. Det skulde indrømmes, at Klostergade trængte til at omlægges, men Foranstaltningen kunde dog godt udskydes noget i Betragtning af, at Budgettet ikke burde bebyrdes mere end højst nødvendigt. Derfor havde Taleren kunnet gaa med til at frafalde Kravet om Gadens Ombrolægning. Forøvrigt var den paagældende Del af Klostergade ikke nær saa stærkt trafikeret som den i Fjor omlagte Del fra Munkegade til Tangen.

Samuelson oplyste, at Ændringsforslaget var foranlediget af ham, idet han havde anset det for urigtigt, at Klostergade blev strøget af Budgettet. Udvalget havde indstillet Omlægning af Rosenkrantzgade, Klostergade, Clausensgade og St. Blichersgade, men Budgetudvalget havde strøget for 47400 Kr. Maaske kunde der nok stryges noget, men saa meget var den rene Parodi, da der dog maatte gaas ud fra, at Budgettet var lagt saaledes, at ikke ret meget kunde stryges. Byens Brolægning var meget slet. I Fjor blev den ene Del af Klostergade omlagt, nu burde den anden Del, der var en ren Benbrækkergade, tages med. Til nye Gader var der i Aar kun opført 27000 Kr. imod 39000 Kr. i Fjor. Der stod ganske vist 49000 Kr. paa Budgettet, men de 22000 Kr. gik til de 2 Broer. Taleren anbefalede Ændringsforslaget.

Jakob Jensen hævdede, at der maatte gaas frem efter en bestemt Plan i Forhold til Længden af den samlede Gadestrækning. Som man nu bar sig ad, gik man til den gale Side. Hvis man ikke tog en større Kvotadel med end i Aar, vilde man i Løbet af faa Aar blive saaledes stillet, at det vilde koste det dobbelte at holde Brolægningen i Orden. At dette var en fejl Politik, vidste Hr. Magnus Nielsen ogsaa godt nok. Selvfølgelig blev vel Udsættelsen af Klostergades Omlægning vedtaget, men Befolkningen skulde dog vide,

hvorledes det forholdt sig.

Mikael Johansen fandt det mærkeligt, at Hr. Jakob Jensen ikke havde arbejdet for mere Brolægning i Fjor; om det var, fordi man i Fjor stod foran et Valg, vidste Taleren ikke. Men i hvert Fald var det uforstaaeligt, at man i Aar vilde fremme det, man havde modarbejdet i Fjor. I Aar var der opført 22000 Kr. mere til Brolægning end i Fjor, og Byens Gader var langt fra saa slemme, som man nu søgte at gøre dem. Naar der aarlig opførtes ca. 1/4 Million til Gader og Veje, kunde der ikke tales om Forsømmelse og Kniberi.

Jakob Jensen bemærkede, at Hr. Mikael Johansen meget godt vidste, at Brolægningsvæsenets Budget ikke de senere Aar var blevet beklippet i Byraadet. Naar Hr. Mikael Johansen mente, at Brolægningen ikke var slem her i Byen, vilde Taleren anmode ham om at se, hvorledes Mejlgade var. Denne Gade forsørnte Udvalget ganske.

Samuelson vilde finde det rigtigt, om Stadsingeniøren var til Stede ved Behandlingen af Brolægningsvæsenets Budget.

Forslaget forkastedes.

Ad Konto VIII. Forslag fra Budgetudvalgets Flertal: Formanden, Møller, Simonsen og Moustén om, at de 5000 Kr., som af Udgiften til Chaussebrolægning i Hedemannsgade er paatænkte overførte til Marselisborgkontoen, ikke overføres til denne Konto, men forbliver paa Udgiftskonto VIII.

Forslaget vedtoges.

Ad Konto VIII. Forslag fra Formanden om, at der til Dækning af Renovationspladsens Skraaninger optages 1000 Kr. paa Konto VIII. 6. b. 3.

Forslaget vedtoges.

Ad Konto X. Forslag fra Simonsen om, at der under Udgiftskonto X. 1 a. 1 opføres 2400 Kr. som Løn til en Assistent, i Stedet for 2650 Kr. som Løn til en Bestyrer. - Fraaades af Budgetudvalgets Flertal: Formanden, Mikael Johansen og Møller.

Simonsen kunde ikke forstaa Meningen i at foretage Forandring for denne ene Mands Vedkommende, naar man strengt gennemførte Vedtagelsen om ikke at oprykke nogen for alle andres Vedkommende. Desuden havde Kirkegaardsbestyrelsen ikke foreslaaet noget endnu.

Formanden bemærkede, at der snart vilde fremkomme Forslag fra

Kirkegaardsbestyrelsen, og at dette sikkert vilde gaa i den Retning, som Budgettet antydede.

Forslaget forkastedes.

Ad Konto X. Forslag fra P. Jensen om, at Udgiftsposterne X. 3. a. og b. nedsættes med 1000 Kr., og at Udgift til Kirkegaardenes Vedligeholdelse og Renholdelse bortliciteres. - Ikke tiltraadt af Budgetudvalget.

P. Jensen mente, at Renholdelsesudgiften kunde nedsættes noget, naar Arbejdet blev bortliciteret.

Forslaget forkastedes

Ad Konto XIV. Forslag fra Mikael Johansen m. fl. om, at der under Udgiftskonto XIV. 2. kun bliver opført 10000 Kr. i Stedet for 19950 Kr., og at disse 10000 Kr. bliver opførte med det Forbehold, at Byraadet senere skal tage nærmere Bestemmelse om deres Anvendelse - Et Mindretal i Budgetudvalget, Mikael Johansen og Møller, anbefaler, at Forslaget tiltrædes. Et andet Mindretal i samme Udvalg, Simonsen og Moustén, fastholder Forskønnelsesudvalgets Budgetforslag.

N. Joh. Laursen gjorde opmærksom paa, at Forslaget ikke skulde forstaas saaledes, at det, at Beløbet blev nedsat til 10000 Kr., skulde være Byraadets endelige Standpunkt til Sagen; det skulde kun være et Udtryk for, at man ikke syntes, at Sagen forelaa tilstrækkelig forberedt og for, at man ansaa en Omordning med Hensyn til Forskønnelsesvæsenet for heldig, saaledes at dette blev undergivet et enkelt Udvalg, der var sammensat med tilbørlig Hensyntagen til de forskellige Udvalg, som havde med Anlæg og Beplantninger at gøre. Dette Udvalg skulde saa have Stadsgartneren til Embedsmand. Hvis man billigede denne Tanke, mente Forslagsstillerne, at den ny Ordning kunde naas i Aarets Løb, og de 10000 Kr. skulde da være en foreløbig Bevilling, saaledes at det nuværende Udvalg ikke skulde komme i Forlegenhed for Midler til at fortsætte Driften, til den endelige Ordning var fastslaaet.

Simonsen troede, at alle, der vilde se fornuftigt paa Sagen, vilde indse, at der ikke var andet at gøre end at vedtage Budgettet, saaledes som det forelaa. Forskønnelsesudvalget havde været Genstand for en saa skarp Kritik, at man roligt kunde gaa ud fra, at dets Budget var saa langt nede, at der intet kunde knibes. Udvalgets Budgetforslag var enstemmigt, saa det saa underligt ud, at et af Udvalgets Medlemmer, Hr. P. Jensen, nu

stillede en hel Række Forslag om at beklippe det Budget, han selv havde været med til at indstille. Derfor kunde Taleren heller ikke tillægge Hr. P. Jensens Forslag anden Betydning, end at Hr. P. Jensen vilde benytte Stemningen til at gøre sig selv til den store Generalnævner, hvorpaa alt beroede. Skulde Højres mærkelige Forslag blive vedtaget, kunde Taleren tænke sig, at Udvalget vilde gøre Strejke, for Højres Forslag betød i Virkeligheden, at Udvalget blev sat fuldstændig ud af Spillet. Hr. N. Joh. Laursens Udtalelser havde røbet, at dette ogsaa var Meningen. Den Slags var ganske uværdigt, saa Taleren vilde anbefale, at man fastholdt det Forslag, der var opført i Budgettet.

P. Jensen hævdede, at Forskønnelsesudvalgets Budget ikke var selve Udvalgets, men Stadsgartnerens. Naar Stillingen var saaledes, at der skulde udskrives 200000 Kr. mere end i Fjor i Skat, maatte der spares bl. a. ogsaa paa den botaniske Haves Udgifter. Da Talerens forskellige Ændringsforslag vedrørende denne Have ikke havde vundet Anklang hos Budgetudvalget, skulde han tage dem tilbage.

Formanden havde i Budgetudvalget ikke taget Standpunkt til Ændringsforslaget, fordi han gerne vilde høre Forskønnelsesudvalgets Mening om dette. Han var imidlertid mest tilbøjelig til at fastholde Budgetforslaget, fordi Byraadet de senere Aar var gaaet saa vidt med den botaniske Have i den af Stadsgartneren angivne Retning, at man ikke kunde stoppe, uden at Stadsgartneren mente det rigtigt.

Kjeld Sørensen skulde gerne indrømme, at Forskønnelsesudvalgets Budget oprindelig var udarbejdet af Stadsgartneren. Det var imidlertid senere drøftet i Udvalget og indstillet fra dette, uden at noget af dets Medlemmer havde taget Afstand derfra, og det maatte saaledes betragtes som hele Udvalgets Forslag. Hr. P. Jensen burde, hvis han ikke var tilfreds med Forslaget, i Udvalget have stillet Forslag om de Nedsættelser, han nu havde stillet Forslag om. Taleren forstod ikke, at man, saaledes som Hr. Mikael Johansen, kunde stille Forslag om uden videre at nedsætte Budgettet med en halv Snes Tusinde. Vilde man foreslaa Nedsættelser, burde man dog pege paa, hvilke Enkeltheder det gjaldt. Taleren maatte paa Udvalgets Vegne fastholde Budgetforslaget.

N. Joh. Laursen klargjorde atter, at Meningen med Ændringsforslaget ikke var at umyndiggøre Forskønnelsesudvalget, men tvært imod at give det Bemyndigelse til indtil videre at holde Haven gaaende, til man havde drøftet og faaet vedtaget en bedre Ordning for Administrationen af Byens Plantningsvæsen. Dette kunde alle Parter sikkert være godt tjent med, Man burde have et Udvalg, hvorunder alle Anlæg, Skolehaver, Kirkegaarde,

Lystanlæg o. s. v., sorterede, saaledes at alle Regninger disse Ting vedrørende kunde blive paategnede af samme Udvalg. De faldne Udtalelser fra Forskønnelsesudvalgets Medlemmer viste iøvrigt, at der ikke engang var fuld Overensstemmelse mellem Udvalgets Medlemmer angaaende den botaniske Have. Man havde i sin Tid haft en lille Indtægt af Haven. Da man overtog Haven var man ganske vist klar over, at Indtægten vilde forsvinde, og at man vilde faa en ikke ringe Udgift, men alligevel var hele Sagen saa ny, at Ændringsforslaget maatte betegnes som velbegrundet.

Mikael Johansen oplyste, at man i Budgetudvalget ikke havde kunnet finde Rede i Forskønnelsesudvalgets Forslag, og at dette var Grunden til, at Taleren med flere havde stillet det foreliggende Ændringsforslag. Tilskudet til Haven maatte nedsættes. Haven var dog ingen human Foranstaltning; den kunde nok vente til bedre Tider. I Fjor var der opført 29000 Kr. til Haven, og det var blevet sagt, at de 19000 Kr. var engang for alle, saaledes at der skulde et aarligt Tilskud paa 10000 Kr. Desuagtet forlangte man i Aar et endnu større Beløb. Paa Budgettet i Fjor var der til Lønning til Gartner Hald opført 1600 Kr. plus fri Bolig. Hald var imidlertid efter Hr. Kjeld Sørensens Udtalelse blevet sat paa Timeløn. Taleren vilde gerne have at vide, hvorledes dette var gaaet til.

Jakob Jensen fandt det mærkeligt, at et Forslag som dette til Gavn for den nordre Bydel mødte Modstand fra de samme Folk, der tit og ofte havde talt om, at den sydlige Bydel blev favoriseret, og at der intet blev gjort for den nordre Bydel. Det Forskønnelsesudvalg, der sad nu, og det i Fjor stemte ganske overens med Hensyn til Haven, uagtet disse Udvalg bestod af forskellige Folk. Dette var Bevis paa, at Forslaget om Haven var fornuftigt. Taleren ansaa da ogsaa Forslaget for vel egnet til at bringe Haven op til at kunne bære sig; men selvfølgelig maatte der Tid til. Der var ingen Mening i at nedsætte et nyt Udvalg. Taleren kunde forstaa det, hvis Meningen med Ændringsforslaget var, at de 19950 Kr. skulde blive staaende paa Budgettet, men saaledes, at de 10000 Kr. blev givet Udvalget som en Bevilling til foreløbig at arbejde med, men skulde de 9950 Kr. slettes, saa han ingen Mening i Forslaget. Hensigten maatte jo saa være, at dette Beløb senere skulde tages som Overskridelse, og det vilde være en slet Politik. Taleren vilde derfor meget anmode om, at Budgettet blev bibeholdt.

Kjeld Sørensen kunde med Hensyn til Gartner Hald ikke oplyse andet, end hvad han havde oplyst ved Budgettets 1. Behandling, nemlig at Hald var blevet sat paa Timeløn, fordi man ikke kunde have en ekstra Leder for de faa Mand, der arbejdede i Haven, men at Hald

maatte arbejde med.

P. Jensen bemærkede, at han ikke havde underskrevet Forskønnelsesudvalgets Forslag. Dette kunde han dog for saa vidt godt have gjort, som han alligevel vilde have fundet det formaalstjenligt at foreslaa Nedsættelse paa flere Poster, naar han fik Klarhed over, hvor meget mere der skulde udskrives i Skat. Med Hensyn til Gartner Hald kunde Taleren ganske give Hr. Kjeld Sørensens Udtalelser sin Tilslutning. Forøvrigt blev der stadig taget Hensyn til Hald, der ogsaa vedblivende boede i Haven.

Mikael Johansen skulde ikke forsømme at kæmpe for, at den nordre og vestre Bydel blev ligestillet med den søndre Bydel. Dette havde han ogsaa bevist ved at virke for Louisegades Gennemførelse. Som det syntes, var Gartner Hald altsaa afskediget uden Byraadets Tilladelse. Den Sag burde nærmere undersøges.

N. Joh. Laursen fandt, at 19950 Kr. var et meget højt Beløb, men mente dog ikke, at 10000 helt kunde slaa til. Hensigten med Ændringsforslaget var derfor ogsaa kun at tage en rund Sum paa Budgettet og lade Resten afhænge af Byraadets senere Bevilling.

Formanden antog, at Hr. N. Joh. Laursens Mening var, at Udvalget straks efter 1. April kunde bruge af de 10000 Kr.

Simonsen forstod ikke Hr. N. Joh. Laursens Mening, idet Hr. N. Joh. Laursen nu nylig havde sagt, at de 10000 Kr. ikke vilde slaa til. Det hele var vel altsaa kun et Forsøg paa at bringe Skatteprocenten ned.

Forslaget forkastedes.

Ad Konto XIV. Forslag fra P. Jensen om, at Løn til en Opsynsmand i Anlæget "Skansen" udgaar af Budgettet. - Fraraades af Budgetudvalget.

Forslaget toges tilbage af Forslagsstilleren.

Ad Konto XIV. Fra P. Jensen forelaa endvidere følgende Ændringsforslag:

- a. Forslag om at Udgift til Løn til Gartnere, Elever, Arbejds mænd m. fl., Konto XIV. 2. a., blive nedsat med 2600 Kr.
- b. Forslag om at Udgift til Indkøb af Planter til videre Kultur, Konto XIV. 2. b. 1., bliver nedsat med 1000 Kr.
- c. Forslag om at Udgift til Grus og Slagger til Gangene samt Udgift til Bænke m. in., Konto

XIV. 2. b. 4., bliver nedsat med 500 Kr.

d. Forslag om at Udgift til Forbedring af Hegn og Porte, Konto XIV. 2. c. 1., bliver nedsat med 500 Kr.

e. Forslag om at Udgift til Flytning af den gamle Lade samt til Omlægning af Ladens Tag, Konto XIV. 2. c. 2., 1000 Kr., udgaar af Budgettet.

f. Forslag om at Udgift til Anskaffelse af Redskaber til Brug i Haven og i samtlige øvrige Anlæg, Konto XIV. 2. c. 4., bliver nedsat med 1000 Kr.

g. Forslag om at Udgift til Vejanlæg og Forandringer i Haven i Anledning af Borgmestergaardens Flytning, Konto XIV. 2. c. 5., bliver nedsat med 1000 Kr.

Samtlige disse Forslag kunde i Henhold til den til Konto XIV 2 nedførte Bemærkning foreløbig ikke tiltrædes af Budgetudvalget.

Samtlige Forslag toges tilbage af Forslagsstilleren.

Ad Konto XIX. Forslag fra P. Jensen om, at Udgift til Hospitalshjælp for ubemidlede fødende, 1000 Kr., Konto XIX. 4. q., udgaar af Budgettet. - Fraraades af Budgetudvalget.

P. Jensen fandt det uforsigtigt at bevilge de omhandlede Beløb, da den Slags Ydelse faktisk var Fattighjælp, og det ikke kunde konstateres, om vedkommende fødende var hjemmehørende her i Kommunen.

Formanden mente, at man havde en vis Forpligtelse til at blive ved med at yde denne Hjælp, fordi man havde ydet den gennem mange Aar.

Forslaget forkastedes.

Ad Konto XIX. Forslag fra P. Jensen og Simonsen om, at Bidrag til Frelsens Hær, 500 Kr., Konto XIX, 4 ab , udgaar af Budgettet. - Tiltraadtes af Budgetudvalget.

Forslaget vedtoges

Ad Konto XIX. Forslag fra P. Jensen og Simonsen om, at Bidrag til Foreningen "Arbejde adler", 200 Kr., Konto XIX. 4. ac., udgaar af Budgettet. Tiltraadt af Budgetudvalget.

N. Joh. Laursen fandt det lidt haardt at stryge Tilskudet til "Arbejde adler". Naar man saa hen til, hvad Foreningen udrettede, maatte det dog vist siges, at det lille Tilskud havde sin Berettigelse. At tage det bort var desuden at øve en uberettiget Kritik mod Foreningen, som dog utvivlsomt havde hjulpet til, at forskellige Forhold var kommet i en bedre Orden.

Taleren vilde ønske, at de 200 Kr. maatte blive bevilget.

Forslaget vedtoges.

Ad Konto XIX Forslag fra P. Jensen om, at Bidrag til Fælleskontoret for Velgørenhed, 800 Kr., Konto XIX. 4. ad , udgaar af Budgettet. - Fraraades af Budgetudvalget.

P. Jensen fandt, at Fælleskontoret for Velgørenhed drog mange arbejdssøgende Mennesker til Byen og derved skabte en Konkurrence til Byens egne Arbejdere.

Simonsen betonede, at Motiveringen for Tilskud et var, at Velgørenheden som Følge af Fælleskontoret blev mindre misbrugt.

Forslaget forkastedes.

Ad Konto XIX. Forslag fra P. Jensen om, at Udgift til Sommerkursus for medicinske studerende, 600 Kr., Konto XIX. 4. am., udgaar af Budgettet. - Fraraades af Budgetudvalget.

Forslaget forkastedes.

Ad Konto XIX. Forslag fra P. Jensen om, at Udgift til offentlig Musik, Konto XIX. 4. an., 10000 Kr., udgaar af Budgettet. - Fraraades af Budgetudvalget.

Forslaget forkastedes.

Ad Konto XIX. Forslag fra P. Jensen om, at Tilskud til Aarhus Teater, 5000 Kr., Konto XIX. 4. ao , udgaar af Budgettet. - Fraraades af Budgetudvalget.

Forslaget forkastedes.

Ad Konto XIX. Forslag fra Mikael Johansen m. fl. om, at der under Udgiftskonto XIX. 4. opføres et Bidrag af 100 Kr. til Kvindehjemmet i Læssøegade i København. - anbefales af Budgetudvalgets Flertal: Formanden, Mikael Johansen og Møller.

Mariane Thomsen anbefalede Forslaget. Forholdene manede ganske vist mere til at beklippe Budgettet end til at opføre ny Poster, men det foreslaaede Beløb var saa lille, og Kvindehjemmet gjorde saa megen Gavn for Kvinder fra Provinsen, som søgte til København for at finde Arbejde. I Hjemmet fik saadanne Kvinder Kost og Logi for en meget billig Penge. Hjemmet blev understøttet af forskellige andre Byer, og Taleren vilde varmt anbefale, at Aarhus ogsaa gav sit lille Beløb til denne gode Sag.

Jakob Jensen udtalte, at Aarhus ingen Understøttelse fik fra København til sine Formaal, og

at København trak vore Skatteydere til sig. Derfor var der ingen Anledning til at bevilge det foreslaaede Beløb. I København var der Rigmænd nok til, hvis de havde Følelse for Sagen, at holde Hjemmet oppe.

Mikael Johansen var enig med Hr. Jakob Jensen i, at København ikke gav Aarhus noget, men netop derfor skulde Aarhus være overlegen og ikke nægte det lille Beløb. Man burde vise København, at man saa stort paa Tingene.

Forslaget vedtoges.

Ad Konto XIX. Forslag fra P. Jensen om, at Udgift til Bispisning af Børn i Borgerskolerne, Konto XIX. 5. a., bliver nedsat med 2000 Kr.

-Fraraades af Budgetudvalget.

Forslaget forkastedes.

Ad Konto XIX. Forslag fra P. Jensen om, at Bidrag til Samaritanen, Konto XIX. 5. b., 2000 Kr., udgaar af Budgettet. - Fraraades af Budgetudvalget.

Forslaget forkastedes.

Ad Konto XIX. Forslag fra P. Jensen om,
at Bidrag til Frk Jespersens Husmoderskole,
Konto XIX. 5. i., 240 Kr., udgaar af Budgettet.

-Fraraades af Budgetudvalget.

Forslaget forkastedes.

Ad Konto XIX. Forslag fra P. Jensen om, at Kommunens Bidrag til Udsmykning af Vesterbros Torv, 500 Kr., Konto XIX. 5. m., udgaar af Budgettet. - Fraraades af Budgetudvalget.

Forslaget forkastedes.

Ad Konto XIX. Forslag fra P. Jensen om, at Udgift til Præmiering af arkitektonisk smukke Facader ved Nybygninger, 500 Kr., Konto XIX. 5. n., udgaar af Budgettet. - Fraraades af Budgetudvalget.

Forslaget forkastedes.

Ad Konto XX. Forslag fra P. Jensen om, at Udgiftskonto XX. 8 , uforudsete og tilfældige

Udgifter, deriblandt til Repræsentation, samt saadanne Udgifter, hvis Beløb ikke kunne kalkuleres, nedsættes med 8000 Kr. - Fraraades af Budgetudvalget.

Forslaget forkastedes.

Ad Indtægtskonto III. Forslag fra Budgetudvalget om, at der under Riis Skovs Konto optages Udgift til den i indeværende Aar nedlagte Vandledning, 2850 Kr.

Forslaget vedtoges.

Ad Indtægtskonto III. Forslag fra Budgetudvalget om, at Indtægtskonto III. c. 3 b., Leje af "Pavillonen" i Riis Skov, forhøjes med 100 Kr., hvad allerede er vedtaget af Byraadet i Anledning af, at der er lagt Vandledning til "Pavillonen".

Forslaget vedtoges

Ad Indtægtskonto III. Forslag fra Budgetudvalget om, at Indtægten under Konto III. d. 3., 2878 Kr. 48 Øre, forhøjes med 192 Kr. 02 Øre til 3070 Kr. 50 Øre, hvad der er i Overensstemmelse med den med Underofficersskolen truffne Ordning.

Forslaget vedtoges.

Ad Indtægtskonto III. Forslag fra Simonsen om, at Indtægten under Indtægtskonto III. g. 2. nedsættes med 35041 Kr. 45 Øre, saaledes at der bliver regnet med 13½ Øre og 10½ Øre pr. m3 Gas i Stedet forme 14 Øre og 11 Øre. - Fraraades af Budgetudvalgets Flertal: Formanden, Mikael Johansen og Møller.

Simonsen skulde ikke fordybe sig meget i Sagen, den var grundigt omtalt ved Budgettets 1. Behandling. Den foreslaaede Nedsættelse var velbegrundet derved, at Gasværkets Overskud var kalkuleret til over 100000 Kr., hvilket var ganske ekstraordinært. De tidligere Aar havde man regnet med 30000 Kr., hvilken Sum havde vist sig at slaa godt til. Noget Overskud maatte man naturligvis regne med, men at møde med et Overskud paa 100000 Kr., var ganske meningsløst, særlig naar del skete paa Konto af en Forhøjelse af Gasprisen. Da Kulstrejken bevirkede, at Kullene blev dyrere, maatte Prisen sættes op, for at der ikke skulde blive et svimlende Underskud, men alle havde været enige om, at Forhøjelsen kun skulde være midlertidig, og da det hen paa Sommeren viste sig, at man ikke mere behøvede den store Pris, blev den atter nedsat, dog kun til 14 Øre og 11 Øre. Der havde den Gang været en Del Stemning for straks at gaa tilbage til den gamle Pris, 13½ og 10½ Øre, men da man stod i Slutningen af en Valgperiode, og der var rejst en

stærk Agitation fra konservativ Side paa Basis af Kulprisen, havde det daværende Flertal ment det bedst rent foreløbig at lade det bero ved de 14 Øre og 11 Øre. Det var imidlertid udtrykkeligt blevet lovet fra Belysningsudvalgets Side, den Gang da Prisen blev sat op, at hvis Kulprisen atter gik ned, skulde den halve Øres Forhøjelse igen bortfalde.

Spørgsmaalet var nu, om man nu skulde beholde denne Forhøjelse, der aldrig havde været tilsigtet, efter at det havde vist sig, at den var unødvendig. Vel t4rykkede den direkte Skat Smaafolk haardt, men ved Paaligningen af den gaves der dog Fradrag for daarlig Skatteevne og mange Børn, men Skat paa Gas ramte de store fattige Familier haardest. Kernen i Sagen var derfor, om Byraadet vilde være med til at tage 35000 Kr. mere end sædvanlig fra de fattigste og give dem til de rigeste. Det vilde have været naturligt, om Taleren ogsaa havde stillet Forslag om Nedsættelse af Elektricitetsprisen, thi ogsaa ved den blev der drevet indirekte Beskatning, og et saadant Forslag vilde sikkert være god Agitation, men med Hensyn til Elektricitetsprisen var en Nedsættelse ikke saa paatrængende nødvendig, fordi elektrisk Betykning dog i nogen Grad var en Luksusbelysning, og Beskatningen ved den mest ramte de bedrestillede.

P. Petersen vilde meget fraraade, at Gasprisen blev nedsat med $\frac{1}{2}$ Øre. Aarhus havde den billigste Gaspris i hele Landet, og selv om der gennem Gassalget muligvis blev drevet nogen indirekte Beskatning, saa var det et uselt lille Beløb i Sammenligning med de 2 Millioner Kroner, der skulde udskrives i direkte Skat. En Nedsættelse af Gasprisen med $\frac{1}{2}$ Øre vilde højst betyde $\frac{1}{6}$ Skatteprocent. Man maatte vel ogsaa i denne Forbindelse se noget paa, hvad der blev ydet til de smaa gennem de mange Institutioner til Fordel for dem, rent bortset fra hvad der blev ydet til Fattigvæsenet. Taleren kunde ikke frigøre sig fra den Tanke, at Hr. Simonsen havde en agitatorisk Hensigt med Forslaget. En høj Skatteprocent var en Ulykke for Byen, saa man gjorde vel i at foretage det, der var muligt for at holde den nede. Forøvrigt skulde Budgetudvalget ingen Tak have for det foreliggende Budgetforslag, der vist i det store og hele havde været en Skuffelse for Borgerne. Ganske vist var Budgettets Skelet i Forvejen givet, saaledes som anført af Hr. N. Joh. Laursen, men der var Forskel paa, hvor meget Kød man satte paa det.

Møller var lige ved at tro, at Hovedsagen ved Hr. Simonsens Forslag var Agitation. Var Gasværket en human Foranstaltning, havde Hr. Simonsen Ret i, at et Overskud paa ca. 35000 Kr. vilde være tilstrækkeligt til at imødegaa uforudsete Udgifter med, men Gasværket var en Forretning og maatte drives som saadan. Ved Budgettets 1. Behandling havde Taleren udviklet, hvorfor det vilde være uforsvarligt at nedsætte Gasprisen under de

nuværende Kulpriser, saa han skulde ikke atter komme dybere ind herpaa. Dog vilde han gentage, at med Undtagelse af 6 Byer havde alle Landets Byer en højere Gaspris end Aarhus. Selv i København gav Gasværket et forholdsvis langt større Overskud. Selvfølgelig skulde Aarhus ikke administreres anderledes end andre Byer. Naar der var sat 2 Millioner i en Institution, maatte denne give Overskud, ellers var det forkert. Naar Kullene kom ned til 16 Kr. pr. Ton eller derunder, vilde det være forsvarligt at sætte Gasprisen ned, men heller ikke før. Da den Pris blev sat, som Simonsen nu vilde tilbage til, kostede Kullene kun 13 Kr. pr. Ton, nu henimod 18 Kr., og det var dog en Forskel. Taleren fraraadede at følge Hr. Simonsens Forslag.

Christensen mente, at Gasprisen godt kunde nedsættes med $\frac{1}{2}$ Øre. Gasværket havde aldrig før mødt med saa stort et Overskud. Det var fuldstændig rigtigt, at man, da Kulprisen blev sat op i Anledning af Kulstrejken, var enige om, at den atter skulde ned til den gamle Pris, naar Kulprisen tillod det, og uu var Forholdene saaledes, at Nedsættelsen var forsvarlig. Ved Budgettets 1. Behandling havde Taleren sagt, at Gasværkets Budget var blevet forbedret med ca. 70000 Kr., og dette var fuldstændig rigtigt, idet Byraadet ikke, da det paagældende Budget blev lagt, havde godkendt, at Gasværket blev nedskrevet med 700000 Kr. Belysningsudvalget havde behandlet Budgettet den 15. November, men først den 4. December fandt Nedskrivningen Sted. Taleren havde derfor, da Budgettet blev lagt, tillige maattet regne med Forrentningen af de 700000 Kr., og saa vilde Overskuddet kun være blevet 34000 Kr. Gasværket var ganske vist en Forretning, men det burde ikke benyttes til at malke de mest fortrykte. Naar det kunde bære sig, maatte det være nok. At Gasprisen ikke var saa høj her som i de fleste andre Byer, laa i, at vort Værk paa Grund af den fortrinlige Havn kunde skaffe sig billigere Kul end de andre Byer. Taleren anbefalede Ændringsforslaget.

Samuelson bekræftede, at det var det forrige Udvalgs alvorlige Mening, at Gasprisen atter ved første Lejlighed skulde nedsættes med den halve Øre. Det var fuldstændig rigtigt, at Beskatningen gennem Gassalget kom til at hvile haardest paa de fattigste af de fattige. Naar man hørte Hr. P. Petersen tale, blev man glad ved, at de fleste humane Foranstaltninger var iværksat i Henhold til Love, for ellers vilde de Herrer sikkert have forsøgt at stryge langt mere end de 10000 Kr. til Hjælpekassen.

Jakob Jensen var enig med Hr. Møller i, at Gasværket skulde være noget af en Forretning, men ogsaa kun noget deraf, idet det kom an paa, hvor meget der skulde tjenes. Naar

Taleren nu anbefalede, at Gasprisen blev nedsat med ½ Øre, var det i god Overensstemmelse med hans tidligere Standpunkt, eftersom han havde været en af dem, der havde forlangt af det tidligere Udvalg, at den halve Øre skulde tages bort, naar Tiden var inde dertil. Det var den nu, da alt tegnede til, at man vilde kunne købe Kul mindst 1 Kr. billigere pr. Ton, end der var opført paa Budgettet.

Simonsen kunde ikke anerkende, at Prisen paa Gas skulde være Maalestok for, at Gasværkets Drift var forsvarlig, idet mange andre Forhold spillede ind. At de fleste Byer havde højere Gaspris end Aarhus, beviste intet, da disse Byer jo meget vel kunde tjene for meget paa deres Gassalg. Desuden kunde Produktionsprisen ikke være ens for store og for smaa Værker, ligesom ogsaa den forskellige mer eller mindre tætte Bebyggelse og Beliggenheden ved Havet eller inde i Landet spillede en stor Rolle. I mange Landsbyer var Gasprisen saaledes meget høj, uden at det kunde siges, at der blev drevet indirekte Beskatning. Skulde Stordriftens Fordele ikke kunne mærkes derved, at det store Værk kunde levere Gassen billig, var der ingen Mening i det. Der var i Virkeligheden intet i Vejen for at nedsætte Gasprisen med en hel Øre, Overskuddet vilde endda blive over 30000 Kr. Hvis det var rigtigt, at Kulprisen vilde blive 1 Kr. lavere end budgetteret, vilde der straks derved tjenes ekstra 30000 Kroner.

P. Jensen bemærkede, at de fattigste af de fattige hørte under Fattigvæsenet, og at Kommunen altsaa betalte Gassen for dem.

Møller hævdede, at Hr. Christensen, den Gang Gasværkets Budget blev lagt, ligesom Taleren maatte have været klar over, at der skulde regnes med Forrentningen af de 700000 Kr. mindre end tidligere, efter som Hr. Christensen og Taleren begge havde været i det Udvalg, der havde foreslaaet Nedskrivningen, og der altsaa maatte være nogen Udsigt til, at denne blev godkendt af Byraadet. Taleren maatte derfor antage, at Hr. Christensen nu, efter at der var øvet et større Pres paa ham, havde forladt sit tidligere Standpunkt. Hvis man vilde gennemse Budgetterne og Regnskaberne for de senere Aar, vilde man se, at Taleren stedse havde været paa den rigtige Side med Hensyn til Kulpriserne. Naar København for nylig havde betalt 17 Kr. 65 Øre pr. Ton for sit Kulforbrug, kunde man være rolig for, at Udsigten til at købe Kul 1 Kr. billigere end budgetteret var meget langt ude.

Samuelson hævdede, at det i Byraadet udtrykkelig var blevet udtalt, og uden at nogen havde modsagt det, at Gassen atter skulde gaa ned til den gamle Pris. Man kunde næppe regne meget efter, hvad København havde givet for Kul, da Aarhus i flere Aar havde købt

Kul billigere end København.

Simonsen bemærkede, at Hr. Møller flere Aar i Træk havde sagt her i Byraadet, at Aarhus købte Kul billigere end København. Kulprisen var budgetteret 85 Øre for højt pr. Ton.

Møller hævdede, at det var de heldige Konjunkturer, der havde bevirket, at Aarhus havde kunnet købe Kul billigere end København.

Marthin Hansen mente ogsaa at være valgt paa Sparsommelighed, men var overbevist om, at de, der havde stemt paa ham, ikke troede, at han vilde være med til at belaste Smaafolk. Naar Gasværket kunde give 65000 Kr. i Overskud, var det en god Forretning, deri havde Hr. Simonsen sikkert Ret. Taleren vilde derfor stemme for Ændringsforslaget.

Forslaget forkastedes.

Ad Indtægtskonto III g. Forslag fra Mikael Johansen m. fl. om, at den under Indtægtskonto III. g. 6. f. opførte Udgift af 20000 Kr. til Opførelse af en Værkstedbygning bliver afholdt af Laanemidler. - Anbefales af Budgetudvalgets Flertal: Formanden, Mikael Johansen og Møller.

Møller anbefalede Ændringsforslaget. Det drejede sig om en Nybygning, saa her kunde der da ikke tales om Reparation.

Simonsen tilraadede, at lade Posten blive staaende. Ændringsforslaget fremkom kun for at fikse Skatteprocenten, hvilket tydeligt fremgik deraf, at Belysningsudvalget havde opført Posten som en Driftsudgift. Naar man vidste, at en Dampkedel til Sygehuset skulde tages af Laan, men en Dampkedel til Gasværket paa Budgettet, forstod man, at Vælgerne skulde puttes Blaar i Øjnene.

Forslaget vedtoges.

Ad Indtægtskonto III i. Forslag fra Simonsen om, at Lønnen til Tilsynsmanden ved Kloakpumpestationen, Konto III. i. 1. a., bliver fastsat til 1800 Kr., stigende til 2400 Kr. (8. Lønklasse).

-Fraraades af Budgetudvalgets Flertal: Formanden, Mikael Johansen og Møller.

Simonsen anbefalede Ændringsforslaget, der var i god Overensstemmelse med Praksis ved Byens andre Værker, hvor man ikke satte den tilsynsførende og Medhjælperen til samme Løn.

Magnus Nielsen maatte antage, at Hr. Simonsen havde misforstaaet Indstillingen. Udvalget var endnu ikke klar over, hvorledes Administrationen af Pumpestationen skulde ordnes, og Forslaget fremkom derfor kun som et Forsøg. Om Tilsynsmanden skulde være maskinkyndig, eller om man ogsaa skulde kunne forlange ham til at deltage i alt det andet Arbejde, var endnu ikke afgjort. Derfor havde man tænkt sig, at Afdelingsingeniør Galthen det 1. Aar skulde føre en Slags Overtilsyn for at se, om alt fungerede rigtigt.

Jakob Jensen syntes ikke om den Maade, hvorpaa man vilde give Galthen et Løntillæg. Havde han for lidt i Løn, kunde man give ham et Tillæg paa den Konto, hvor han hørte hjemme. Da det fremgik af Hr. Magnus Nielsens Udtalelse, at Brolægningsudvalget ikke var klar over, hvorledes Forholdene ved Pumpestationen skulde ordnes, vilde Taleren foreslaa, at man opførte en samlet Sum paa 3350 Kr. plus Bolig for en Familie til Betjening af Pumpestationen. Saa kunde Byraadet og Udvalget senere bestemme, hvorledes Ordningen skulde være.

Magnus Nielsen havde intet imod, at Posterne til Tilsynsmanden, Medhjælperen og Galthen blev slaaet sammen.

Forslaget toges tilbage, og det vedtoges at slaa Kontoerne 1. a., b. og d. sammen og de opføres med 3350 Kr. til Tilsyn og Kontrol med Anlægget.

Ad Indtægtskonto III i. Forslag fra Simonsen om, at det under Konto III. i. 1. d. opførte Beløb af 600 Kr. til Kontrol med Kloakpumpestationen m. m. ikke maa tillægges nogen enkelt Person. - Fraraadet af Budgetudvalgets Flertal: Formanden, Mikael Johansen og Møller.

Forslaget toges tilbage.

Ad Indtægtskonto XI. Forslag fra Budgetudvalget - paa Grund af tilgaaede Oplysninger fra Skattekontoret - om, at Aktieselskabers Skat forhøjes med 15000 Kr.

Forslaget vedtoges.

I Henhold til de stedfundne Vedtagelser nedsattes Udgiftskonto III med 1000 Kr., Udgiftskonto VI forhøjedes med 2500 Kr., Udgiftskonto VIII forhøjedes med 6000 Kr., Udgiftskonto XIX nedsattes med 600 Kr, Indtægten under Indtægtskonto III c forhøjedes med 100 Kr., men samtidig forhøjedes Udgiften under samme Konto med 2850 Kr., Indtægten under Indtægtskonto III d. 3 forhøjedes med 192 Kr. 02 Øre, Udgiften under Indtægtskonto III g. nedsattes med 20000 Kr., og Indtægtskonto XI b. forhøjedes med 15000 Kr.

Ellers vedtoges Budgettet, der blev gennemgaaet Post for Post, i den Skikkelse, hvori det i Udkast forelaa fra Budgetudvalget, og det Beløb, der efter Hovedligningen vil være at ligne paa Formue- og Lejlighed, kommer da til at udgøre 1973824 Kr. 47 Øre.

Endelig vedtoges det for 1914-15 at fastsætte den i § 2 c i Vedtægt for Ligning af personlig Skat i Aarhus Købstadkommune ommeldte Procentdel, der vil være at lægge til det Beløb, som skal udskrives efter Formue- og Lejlighed, til 5 %.

